

sept. 2009  
40<sup>e</sup> jrg/année  
n° 164

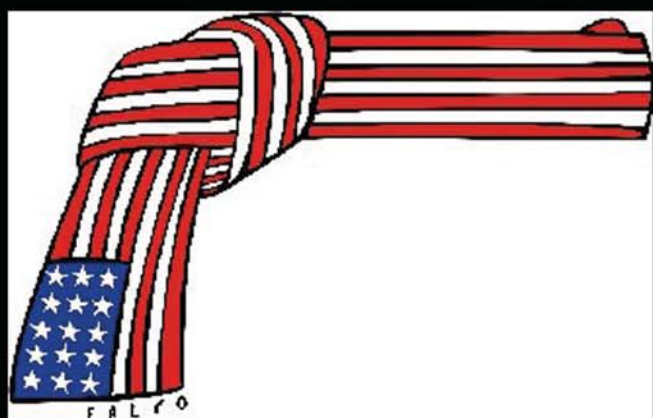
België-Belgique  
P.B.  
1730 Asse  
2/3748

# CUBA Si



**CINCO  
CUBANOS  
PRISIONEROS  
ESTADOS  
UNIDOS**





Geen ontsnappingen per helikopter, geen zware discussies over het al dan niet respecteren van de mensenrechten en zeker geen letter over de Vijf.

Neen, terug naar de mens als behoeftig wezen. Basisbehoeften zijn van fundamenteel belang en dienen bijgevolg nauwkeurig in kaart gebracht te worden. En dit onder de dreigende titel : 'Cubanen vallen binnenkort zonder wc-papier'. Niet naar aanleiding van iemand die toevallig riep : "Het toiletpapier is op". Allerm minst. Nee, echt nieuws van de bovenste plank met een zekere diepgang : Hoe maakt men het papier ? Wordt het ingevoerd ? Hoeveel soorten toiletpapier zijn er ? Wie gebruikt welk papier ? En tenslotte de hamvraag : wat is de oorzaak van dit imminent tekort ? Journalistiek pur sang. De mens met zijn dagelijkse nooddrift staat centraal. Het leven zoals het is : 'toiletpapier'. Het thema zet aan tot nadenken. Ik vraag me af hoe het gesteld is met het toiletpapier in Zimbabwe of Mongolië.

En in hoeverre heeft de internationale crisis die overal meer en meer slachtoffers eist invloed op de productie en het verbruik van... toiletpapier. Zijn de mensen van Opel hiermee gediend ? Heeft dit probleem een invloed op de hervormingen die Obama al dan niet zal, kan of wil uitvoeren ? Een debat waard. Op zoek naar toch ietsje meer diepgang in onze berichtgeving ? Zou er trouwens geen mogelijkheid zijn om een actie op te starten om de hygiëne van de Cubanen te garanderen tegen de jaarwisseling ? Misschien wel een edel doel. De komkommertijd viert hoogtij !

Sinds 18 augustus heeft België een nieuwe ambassadeur in Havana, Koenraad Adam. De VvC hadden het genoegen onze vereniging aan hem voor te stellen. We kregen zijn volle aandacht voor onze solidariteitsprojecten.

Pas d'évasion par hélicoptère, pas de débat à propos du respect ou non des droits de l'homme, et rien non plus à propos des cinq cubains en prison aux Etats-Unis.

Retour aux besoins fondamentaux de l'être humain. Avec un grand titre omniprésent et inquiétant : "Les Cubains n'auront bientôt plus de papier de toilette". Et nous voilà bon pour un développement sur tous les aspects du sujet. Comment fabrique t'on du papier WC ? Combien de sortes existe t-il ? Comment et d'où est-il importé ? Qui utilise quel type de papier ? Et bien sur la question cruciale, pourquoi y aura t-il pénurie ? Du beau travail journalistique. L'Homme et ses besoins quotidiens sont au centre de cet intérêt. Dommage que cette approche soit limitée au problème cubain. Rien sur la situation au Zimbabwe, en Mongolie ou ailleurs.

Rien sur la crise internationale dans le secteur du papier de toilette où là aussi les pertes d'emploi sont importantes. Que vaut ce sujet par rapport au problème d'Opel ou aux réformes hypothétiques d'Obama ? Pire, aucune proposition concrète pour aider les cubains à se procurer le divin papier de toilette. Pourquoi pas organiser une grande action de solidarité à ce niveau afin de permettre de tout résoudre avant la fin de l'année? Plutôt que de décrire le problème, apporter une solution. Voilà une cause noble. Mais rien de tout cela dans notre chère presse.

Alexandra Dirckx

Depuis le 18 août la Belgique a un nouvel ambassadeur à La Havane, son excellence Koenraad Adam. Les AdC ont eut l'honneur de pouvoir lui présenter l'association en exclusivité. Nous le remercions pour son accueil et pour l'intérêt qu'il a témoigné à nos projets de solidarité envers Cuba.

## De Vrienden van Cuba vzw

### Les Amis de Cuba asbl

Avenue Neptune 24 bte 10 - B-1190 Vorst - Forest  
Tel : 03/290 49 10 · E-mail : [info@cubamigos.be](mailto:info@cubamigos.be)  
Lidgeld (jaarlijks) 12 euro-6 euro (2e en volgend lid van het gezin)  
Contribution (an) 12 euro-6 euro (2ième et membre suivant de la famille)  
Rekening - Compte : Les Amis de Cuba asbl 523-0801177-3

Voorzitter/Président : Alexandra Dirckx - 03/290.49.10  
Ondervoorzitter/Vice-président;  
Schatbewaarder/Trésorier : Mark Lamotte - 02/453.17.42

## CONTACT

Brussel - Bruxelles : Stéphane Sergeant - 0485/82.90.98  
Aalst : Linda De Neef - 053/77.31.48  
Antwerpen : Lieve Gebruers - 0477/83.80.81  
Leuven : Roger Liekens - 0475/23.26.24  
Liège : Patrick Jeurissen - 04/337.88.87  
Charleroi : Luigi Raône - 071/43.65.87  
Gent : Johnny Goethals - 0498/26.39.90  
Kempen : Hubert Celen - 014/31.34.87  
**Bibliotheek /Bibliothèque :**  
Lieve Gebruers - 0477/83.80.81

De vzw "De vrienden van Cuba" is een vereniging die tot doel heeft de toenadering tussen het Belgische en het Cubaanse volk te bevorderen en aan haar leden en het publiek middelen ter beschikking te stellen om tot een betere kennis te komen van de Cubaanse realiteit. Zij heeft geen enkel partijpolitiek karakter. Onze eigen artikels mogen geheel of gedeeltelijk overgenomen worden mits bronvermelding. Graag een presentexemplaar. ISSN 0771 4491

L'asbl "Les Amis de Cuba" est une association qui a pour but d'oeuvrer au rapprochement entre le peuple belge et le peuple cubain et de mettre à disposition de ses adhérents et du public des moyens d'accéder à une meilleure connaissance de la réalité cubaine. Elle n'a aucun caractère de parti politique. Les articles de nos membres peuvent être repris entièrement ou partiellement, avec mention de l'origine. Prière de nous faire parvenir un exemplaire témoin.

Prijs per nummer/par numéro : 1,25 Euro  
Leden gratis - membres gratuit

Hoofdredacteur/Rédacteur en chef > Paul Evrard  
016/26.15.52 - [revistacubabelgica@gmail.com](mailto:revistacubabelgica@gmail.com)

Redactie/rédaction > Mark Lamotte, Anne Delstanche, Freddy Tack, Alexandra Dirckx.

Eindredactie/rédaction finale > Sylvie Vanhoegaerden  
Medewerkers/collaborateurs > S. Sergeant, Y. Ooms, Y. Blicck, S. Lamrani, D. Bleitrach, R. Gott, J.G. Allard, T. Janssen, C. Van Dijk, M. Mustelier, F. Argota  
Lay-out/mise en page > S. en A. Vanhoegaerden  
Druk/impression > drukkerij A. Beullens - Holsbeek



## La production agricole est la première priorité



Holguín, 26 juillet (RHC)– Le Président Raúl Castro qui a présidé à Holguín, dans l'Est du pays, le meeting national pour le 56e anniversaire de l'attaque des Casernes Moncada, a prononcé un discours au cours duquel il s'est référé aux progrès faits par cette province dans le développement économique et social après le passage des ouragans qui ont dévasté cette province et d'autres de notre pays l'année dernière. Il a souligné :

“Réellement, ces mois ont été difficiles, de travail ardu d'un bout à l'autre du pays. Partout, la capacité de résistance, d'organisation et de solidarité de notre peuple a été mise en évidence. Les exemples de comment on doit travailler en ces temps se multiplient.

C'est l'attitude assumée par la majorité de nos compatriotes de cette province lors du passage de l'ouragan Ike et après. Il a été ainsi partout.



Un grand nombre de camarades ont été mobilisés pendant longtemps, loin de leurs familles, y compris alors que nombreuses d'entre elles avaient souffert des dégâts, qu'il y en avait qui avaient perdu leurs logements partiellement ou totalement. Ils ont eu confiance en la Révolution. Ils se sont acquittés de la tâche qui leur a été confiée, conscients de son importance et avec la sécurité que leurs proches ne seraient pas abandonnés à leur sort.

La qualité humaine de notre peuple s'est une fois de plus mise à l'épreuve. La disposition massive de la population à loger dans leurs foyers, des voisins dont les maisons n'offraient pas de sécurité, une attitude devenue quotidienne face à ce type d'adversités.

Notre peuple a été élevé dans ces valeurs, dans la solidarité la plus authentique. Il partage ce qu'il a avec ses frères et sœurs, qu'ils soient Cubains ou étrangers. Il partage non pas ce qu'il a en trop, ici il n'y a pas grand chose en trop généralement, à part les problèmes.

Le peuple cubain est reconnaissant aussi de l'aide, des gestes de générosité et de l'appui que nous avons reçu de multiples coins de la planète”.

Les dégâts dans les logements sont un problème sérieux. Rien que dans cette province d'Holguín, presque 125.000 maisons ont été affectées, dont la moitié a été réparée. Au niveau national, si l'on comptabilise tous les logements endommagés par ces trois cyclones et par d'autres cyclones et qui n'ont pas pu encore être réparés, à la fin 2008, le montant était de 600.000.

C'est pour cela que j'ai dit qu'il fallait du temps pour résoudre cette situation. Des efforts ont été déployés, il faut le reconnaître, par des entités, des collectifs de travailleurs et par les voisins eux-mêmes. Jusqu'au 20 juillet, 43 % des maisons endommagées, c'est-à-dire 260.000, ont été réparées ou construites. Cependant il reste encore beaucoup à faire. Il faut éviter que dans un avenir, un chiffre si grand de logements affectés s'accumule. Compte tenu des conséquences du changement climatique, les scientifiques pronostiquent que les ouragans pourraient avoir une plus grande intensité et être plus fréquents.

On travaille aussi pour prévenir ou faire face aux effets de la sécheresse, chaque fois plus prolongée et intense, moyennant diverses mesures. Souvenez vous des années difficiles de sécheresse qui sont allées du début du siècle jusqu'en 2005, où il a fallu porter l'eau à près de 3 millions de Cubains en train et en tout type de véhicules. C'est pour cela que nous prenons des mesures dont la construction de canaux et de tuyauteries pour porter l'eau d'une province à l'autre. C'est justement par cette province que ce projet a commencé”.



Le Président a mis l'accent sur la solidarité de l'organisation œcuménique étasunienne 'Pastors for Peace' (Les Pasteurs pour la Paix) et de son Président Lucius Walker qui est à la tête de la 20e caravane d'aide qui se trouve en ce moment à Cuba.

Une délégation des Pasteurs pour la Paix, ayant à sa tête, Lucius Walker, se trouvait au meeting. Outre de nombreuses actions de solidarité avec Cuba, cette organisation organise chaque année une caravane de l'amitié avec notre pays qui parcourt de très nombreuses villes des États-Unis pour collecter de l'aide humanitaire pour le peuple cubain défiant ainsi les lois du blocus économique, financier et commercial que les États-Unis font subir à notre pays depuis plus de 50 ans déjà.

Raul a signalé :

"L'occasion est propice pour reconnaître la noble et digne tâche de la fondation inter religieuse Pasteurs pour la paix, de son leader, Lucius Walker et des membres de la 20e caravane de l'amitié États-Unis Cuba".

Il a indiqué que Cuba a devant soit des tâches complexes dans le contexte de la crise économique mondiale. À ce sujet il a indiqué que dans les prochains jours, le Conseil d'État et le Comité Central du Parti Communiste de Cuba tiendront, séparément, des réunions et que l'Assemblée Nationale siégera en session extraordinaire.

Quelque 250.000 personnes ont pris part au grand rassemblement populaire pour fêter le 26 juillet, Jour de la Rébellion Nationale.

Il a aussi insisté sur le fait que travailler et produire sont des tâches prioritaires et a ajouté :

"La remise de terres en friche avance bon train. Sur les plus de 110.000 demandes présentées, près de 82.000 ont d'ores et déjà été approuvées, elles comprennent quelque 690 hectares, c'est à dire, 39% des terres non cultivées. C'est peu encore. Il ne s'agit pas de répartir sans contrôle, il faut le faire de façon plus organisée, efficace. Il s'agit d'une tâche prioritaire, stratégique, d'une question de sécurité nationale comme le soulignait l'un des orateurs qui m'ont précédé. Produire chez nous

tous les produits agricoles qui sont maintenant importés. Ces importations nous font dépenser des milliards de dollars et je n'exagère pas. La terre est là, les Cubains sont là, il faut voir si nous travaillons ou non, si nous produisons ou non, si nous tenons notre parole ou non. Il n'est pas question de crier la Patrie ou la mort, à bas l'impérialisme. Le blocus nous affecte, la terre est là, attendant notre sueur. Malgré la chaleur, qui est chaque fois plus accablante, il n'y a pas d'autre solution que de la faire produire".

Pour sa part, Miguel Diaz Canel, membre du Bureau Politique du Parti Communiste de Cuba qui a été Premier Secrétaire du Parti dans cette province, a mis l'accent, toujours au meeting national pour le Jour de la Rébellion Nationale, sur les résultats obtenus par les habitants d'Holguín dans tous les domaines avec persévérance, courage, optimisme et dévouement au travail, "ce n'est ainsi que la victoire est un motif de fierté et d'honneur" –a-t-il indiqué.

"On a travaillé pas à pas, jour après jour, avec un dévouement sans limites. Les idées et les programmes ont été transformés et d'autres ont commencé à être appliqués" a relevé Miguel Diaz Canel qui a souligné que c'est avec le même esprit des combattants pour l'indépendance au 19e siècle, que les habitants de la province d'Holguín ont fait face aux adversités et aux désastres naturels.



"Je félicite le peuple d'Holguín pour son héroïsme, son patriotisme, sa loyauté et pour sa capacité de surmonter les adversités" –a-t-il signalé. Il a demandé aux habitants d'Holguín de dédier la célébration du 56e anniversaire de l'attaque de la caserne Moncada à Fidel Castro, à Raúl Castro, à la Révolution et au Parti Communiste de Cuba ainsi qu'aux 5 Cubains prisonniers politiques aux États-Unis. **Nos 5 compatriotes purgent 4 détentions à vie plus 77 ans de prison. Ils ont été condamnés au terme d'un procès truqué à Miami. Ils ont été accusés injustement de conspiration afin d'espionner. Ils n'avaient pourtant fait que surveiller les organisations terroristes de Miami pour prévenir Cuba des actes de terrorisme la prenant pour cible.**

(source : Radio Havana Cuba)

# CYBERDISSIDENTEN

(deel 2 van de soap)

Paul Evrard

Tot nog toe was het fenomeen Yoani S. een exclusief Spaanstalig internetverschijnsel. Ondertussen is het een achttientalige subversieve grap geworden. In Nederland via Glasnost en Pax Christi; in de V.S. Huffingtonpost en tientallen andere rechtse sites. Vele vragen rijzen en hier enkele antwoorden.

## Wie betaalt dat allemaal ?

Want Generación en Desdecuba zijn geen gewone blogs maar multifunctionele sites geleverd door het Duitse bedrijf Cronon AG, filiaal van Strato (zie [www.cronon-isp.net](http://www.cronon-isp.net)). Daar kan je merken dat hun klanten geen bloggers (wat gratis is) maar kapitaalkrachtigen zijn. Hoe komt Y.S. daar terecht en wie betaalt haar en de dure server? **Je kan er ook merken hoe sterk hun capaciteit is, nl. dat Desdecuba alleen al 60 x meer bandbreedte heeft dan héél Cuba voor al zijn internetgebruikers.**

## Waarvoor dient zo'n blog?



bv. [www.granpa.info](http://www.granpa.info) werd gelanceerd op de blog van Y.S.

Een site exclusief op Cuba gericht waar je alleen kan inloggen met een 53-GSM nummer. Dan krijg je dagelijks zogenaamde objectieve berichtgeving met als voornaamste bron de "Miami Herald"! Je kan er ook online producten kopen die in Cuba moeilijk te vinden zijn.

## En plots is er geen blokkade meer !

Want hoe registreerde Y.S. haar domeinnaam? Via GoDaddy, exclusief leverancier van o.a. het Pentagon. Wij die zo naïef zijn om te denken dat de Helms-Burton-wet verbiedt om handel te drijven met en diensten te leveren aan Cuba. Met uitzondering dus voor zogenaamde dissidenten die duidelijk niet meer zijn dan goedbetaalde huurlingen voor de, ondanks Obama, voortdurende subversieve campagne tegen Cuba.

En ze laten hun maskers vallen. Eens te meer werd Dame Y.S. gelauwerd met de prestigieuze Moors-Cabot prijs van de Universiteit van Columbia in de V.S. Veel wist de jury niet te vertellen noch zich te verantwoorden. Vernederend voor de andere laureaten, echte journalisten met een indrukwekkende staat van dienst (Anthony De Palma, 20 jaar New York Times en auteur van "The man

who invented Fidel"; de Braziliaanse columniste Merval Pereira, 40 jaar onderzoeksjournaliste, die als jongere de strijd aanging tegen de dictatuur). Daar zal de groep Prisa (o.a. El Pais) en Carlos Alberto Montaner wel voor iets tussen zitten. Tegen hem loopt al maanden een campagne van ernstige journalisten in Latijns-Amerika omdat hij zo goed kan liegen dat hij het zelf gelooft. Trouwens hij werd ook gesignaleerd als betrokkene bij de staatsgreep in Honduras (28 juni).



## Kunnen Cubanen nu op het internet of niet ?

Reporters (?) zonder Grenzen beweren van niet en spreken zichzelf constant tegen. Want zelfs een "politieke" gevangene in Cuba heeft nu een blog: "From behind the bars" van Pablo Pacheco. Wat een vrijheidsbeperking toch! (meer info o.a. op [cambiosencuba.blogspot.com](http://cambiosencuba.blogspot.com))



# SOLIDARITE INTERNATIONALISTE

Anne Delstanche

Vous avez certainement entendu souvent parler des projets de la coopération au développement belge ou européenne, mais il en est une beaucoup moins connue et qui pourtant est en train de se développer très rapidement, la coopération Sud/Sud. J'ai pu le constater lors de mon récent séjour en Bolivie, cette coopération existe entre un nombre toujours croissant de pays.

En Amérique latine, les principaux projets de coopération Sud/Sud passent par l'ALBA : "Alternative bolivarienne pour les Amériques". Cuba étant un des principaux pays impliqués dans l'envoi de personnel qualifié. Le but est avant tout de former des cadres sur place de façon à ce que le pays qui bénéficie de l'aide soit en mesure de poursuivre seul la tâche lorsque les coopérants rentrent chez eux.

Les grands axes de la coopération cubaine sont dirigés vers l'éducation et la santé, mais Cuba aide aussi à des projets d'économie d'énergie, forte de son expérience de la révolution énergétique.

Il faut savoir que la Bolivie est un pays potentiellement riche, son sous-sol regorge de matières premières, c'est le deuxième pays d'Amérique latine producteur de gaz naturel, il détient du pétrole, du zinc, de l'étain, de l'argent. Et malgré tout cela le pays a la triste réputation d'être le plus pauvre d'Amérique latine.

La Bolivie n'a pas échappé à la règle qui veut que la plupart des pays d'Amérique latine ont eu à souffrir des dictatures sanguinaires suivies de gouvernements "démocratiques" élus par une minorité de gens car la majorité de la population ne votait pas, ne se reconnaissant pas dans les candidats. Gouvernements qui se suivaient et se ressemblaient par la poursuite d'une politique néolibérale outrancière.

Les richesses de la Bolivie ont été bradées à des multinationales par les gouvernants de l'époque, l'oligarchie s'est réservé les meilleures terres par des moyens hors de la légalité et la richesse se retrouve dans les mains de quelques familles qui s'empressent de placer leur argent dans les banques étrangères.

Pratiquement pas de politique de développement dans tout cela, il suffit de voir l'état des routes pour s'en convaincre, aucune infrastructure, étant un des plus importants producteurs de gaz naturel, la Bolivie est pourtant le pays d'Amérique latine où l'accès à l'énergie électrique est la plus faible, 67% de la population, c'est surtout dans les villes que la population a accès, les zones rurales vivent encore à l'aire de la bougie et de la lampe à pétrole. Une population dont, jusqu'il y a peu, un pourcentage important ne savait ni lire ni écrire, et un accès à la médecine réservée à ceux qui avaient les moyens de payer. Une population andine discriminée, objet d'un mépris insupportable, et vivant dans des conditions d'extrême pauvreté.

Lorsqu'en 2005, se présente Evo Morales à la présidence, un syndicaliste d'origine indigène, la population andine qui depuis plusieurs siècles lutte pour la reconnaissance de ses droits, se réveille et va voter massivement. Pour la première fois un président sortira vainqueur des élections avec un pourcentage de votes de plus de 50%.

La première tâche que se donne le nouveau gouvernement est de lutter pour la récupération des ressources naturelles au bénéfice de toute la population (70% vivent en dessous du seuil de pauvreté).

Les fonds récupérés servent à développer le pays, construction de route, projet d'électrification, différents programmes d'aide sociale : une pension minimum est octroyée aux personnes âgées qui jusque là n'avaient droit à rien (la renta dignidad), une aide aux écoliers, une aide à la maternité ...



Evo Morales

Dans cette perspective des accords de coopération sont signés entre le gouvernement bolivien et le gouvernement cubain qui apportera tout l'appui nécessaire à une campagne d'alphabétisation dont les résultats ne se sont pas fait attendre, le pays a été déclaré "Libre d'analphabétisme" en décembre 2008.

Tout cela au milieu d'une opposition de plus en plus violente qui tente d'empêcher toute réforme et fera tout ce qu'elle peut pour bloquer la naissance d'une nouvelle constitution. Tous les moyens sont bons, assassinat de paysans, violences et graves offenses aux peuples indigènes, tentatives de déstabilisation avec l'appui du grand voisin du nord, préparation d'actes de terrorisme et complots en vue d'assassiner le président. Comme quoi, la démocratie ne plait pas tant que cela à ceux qui font tant mine de la réclamer. A croire que pour certains une nouvelle définition de la démocratie leur conviendrait mieux : je crois que la formule suivante leur conviendrait parfaitement.

"La démocratie c'est quand un candidat de droite est élu et fait ce que veut l'oligarchie". On peut le constater aujourd'hui au Honduras !

Lors de mon séjour j'ai été amenée à rencontrer Roberto Sánchez, coordinateur départemental de la coopération cubaine dans la province de Chuquisaca qui a accepté de m'accorder une interview.

- Quel est votre mission ici en Bolivie ?

- Ma fonction est de former les amis boliviens pour assurer le suivi du programme d'alphabétisation organisé en 3 phases, "Yo si puedo" qui consiste à alphabétiser tout le monde, "Yo si puedo más" qui correspond à l'école primaire et "Yo si puedo seguir" qui correspond à l'enseignement secondaire. Le but de ce programme est de permettre d'étudier à toutes les personnes qui le désirent.

Cuba a été le premier pays à se déclarer "libre d'analphabétisme", ensuite le Venezuela et depuis décembre 2008, la Bolivie.

- Quels ont été les résultats ?

- Ici, dans le département de Chuquisaca, 79.382 personnes ont appris à lire et à écrire sur les 80.550 qui avaient été recensées, ce qui représente un très haut pourcentage. Comme il existe beaucoup d'endroits qui n'ont pas accès à l'électricité, Cuba a donné des panneaux solaires de fabrication cubaine et les a installés partout où la campagne d'alphabétisation le nécessitait. Rien que dans le Chuquisaca ont été installés 1.182 panneaux solaires, des télévisions et des magnétoscopes de façon totalement gratuite. Tout ce matériel reste ensuite dans les communautés pour qu'ils puissent s'en servir à d'autres fins au bénéfice de la communauté.

Le gouvernement bolivien nous a toujours appuyé. Et les gens sont très reconnaissants car ils n'avaient jamais eu accès à l'électricité, les enfants voyaient la lumière et la télé pour la première fois, et grâce à cela nous avons pu mener le programme à bien dans toutes les communautés, car le programme est arrivé dans toutes les communes du département sans exception. Plus de 200.000 personnes ont été alphabétisées dans le pays grâce à ce programme.

- Cuba a-t-elle coopéré avec d'autres pays ?

- Le programme est gratuit et c'est une méthode cubaine qui se développe dans beaucoup de pays avec succès et

a obtenu la reconnaissance de l'UNESCO. Il existe aussi au Mexique, au Guatemala, en Espagne, au Canada. En Afrique, dans plus de 25 pays. Pour nous c'est une grande satisfaction d'avoir pu apporter notre expérience.

Nous avons ici la brigade éducative et la brigade médicale qui sont très liées et qui s'entraident, les uns pour trouver des personnes à alphabétiser, les autres des personnes qui ont besoin de soins ou de bénéficier de l'"operación milagro" où l'on opère gratuitement toutes les personnes qui le nécessitent et récupèrent ainsi la vue.

Je travaille ici depuis 2006, et ça a été très nouveau et très important pour moi.

Je n'ai pas seulement transmis mes connaissances et mon expérience, j'ai aussi beaucoup appris des boliviens.

Même si cela m'a obligé à vivre loin de ma famille, heureusement on rentre une fois par an en vacances.

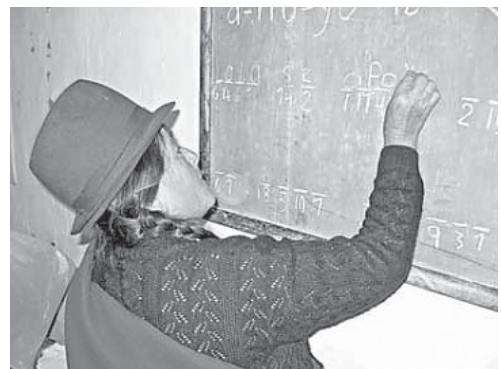
- En quelle langue existe le programme ?

- La campagne se déroule non seulement en espagnol mais aussi dans les différentes langues andines. Nous utilisons plusieurs petits livres ainsi qu'une cassette vidéo qui sert à l'étude par la méthode audiovisuelle. Nous avons aussi un livre que nous mettons à la disposition de l'enseignant avec des lectures, des exercices de mathématique et l'explication de la méthode. Ceux-ci bénéficient d'une formation et ils appartiennent à la communauté.

Nous avons terminé la première phase et sommes maintenant occupés à mettre en place la deuxième phase, "yo si puedo más", les groupes se constituent et les cours vont bientôt commencer. L'inauguration de la deuxième phase a été célébrée à Yotala qui est le premier village à avoir été déclaré "Libre d'analphabétisme" dans cette province. Les gens sont très motivés.

J'ajoute que le travail des coopérants se fait parfois dans des conditions très difficiles, il n'est pas simple d'atteindre certains villages reculés en zone rurale.

Ils travaillent en étroite collaboration avec les autorités nationales et locales sans intervenir dans les conflits politiques, même si en cas de coup d'état ils sont les premiers à être renvoyés, il est vrai qu'un peuple éduqué est plus difficile à manipuler et comme disent nos amis de la coopération cubaine, c'est un travail qui doit se faire "con amor".



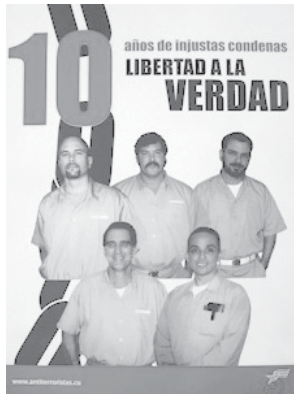


# VIJF mannen en de relaties CUBA–VSA

**Frei Betto**

(Braziliaans vrijheidstheoloog)

Tijdens de overtocht van de Granma, de boot die in 1956 de 82 guerillastrijders vanuit Mexico naar de Cubaanse kusten bracht om de strijd te beginnen die uitmondde in de overwinning van de Revolutie in 1959, viel er 's nachts één in zee. Er ontstond een discussie aan boord. Enkelen waren van mening dat de landing geen vertraging mocht oplopen, om niet door de vijand te worden gepakt. In naam van de zaak zou men de opoffering van de vriend moeten aanvaarden ... Fidel was tegen, argumenterend dat de Revolutie zou plaatsvinden om levens te redden. Het zou een tegenstrijdigheid zijn, een zware ethische fout om de drenkeling aan zijn lot over te laten. De vriend werd gered.



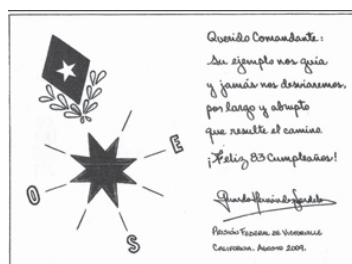
Obama heeft enkele pogingen ondernomen om de relaties tussen de VSA en Cuba te verbeteren, zoals de herziening van de migratiewetten en om, op middellange termijn, de gevangenis van Guantánamo (clandestiene gevangenis voor zogenaamde terroristen) te sluiten. Cuba, niettemin, is niet bereid om te onderhandelen zolang de Cubanen, Antonio Guerrero, Fernando Gonzáles, Gerardo Hernández, Ramón Labañino en René González, niet bevrijd worden uit Noord-Amerikaanse gevangenissen. De VIJF, gevangen sinds september 1998, zijn beschuldigd van terrorisme. In werkelijkheid wilden zij in Florida terroristische complotten van de anticastristen vrijdelen en werden als kanonnenvlees gebruikt door de FBI en rechtse groeperingen om de toenadering tussen de VSA en Cuba te verhinderen.

**Op 16 juni verwierp het Hooggerechtshof het ingediende beroep ten gunste van de 5, ondanks dat 10 Nobelprijswinnaars en andere personaliteiten hen steunden.** Zelfs het Hoge Commissariaat voor de Rechten van de Mens van de UNO vond het proces onrechtvaardig. Hernández kreeg 2 x levenslang + 15 jaar opsluiting ... Hij zal 3 levens nodig hebben om zo een absurde straf uit te zitten. René kreeg 15 jaar. Uit respect voor de anderen liet het Hooggerechtshof de herziening van zijn straf toe voor de Federale Rechtbank in Miami. Labañino is veroordeeld tot levenslang + 18 jaar; Guerrero levenslang + 10 jaar; Fernando 19 jaar. De Rechtbank in Atlanta was het unaniem eens dat de toegepaste straffen voor 3 van de 5 Cubanen (Hernández, Labañino en Guerrero) niet wettelijk gegrond zijn : er was geen overdracht van geheime militaire informatie en de veiligheid van de VSA werd niet in gevaar gebracht.

En de Amerikaanse wetten laten toe dat de President de beschuldigingen tegen een verdachte vóór, tijdens en na het proces intrekt, wat al eens gebeurd is. Het is zinloos te veronderstellen dat er verbetering zou zijn in de relaties tussen Washington en Latijns-Amerika, en een nieuw post-Bush tijdperk waarin de staatsgreep in Honduras oogluikend wordt toegestaan, en zonder ten eerste de relaties met Havana te verbeteren. Obama won ook in Florida, alsook in Miami, zonder afhankelijk te zijn van de vuile streken van het Hooggerechtshof of van de hulp van rechtse groeperingen, zoals bij Bush gebeurde.

Hij moet nu bewijzen dat zijn buitenlandse politiek boven de manipulaties van de anticastristische terroristen staat, uitvoerders van 681 bewezen aanslagen, die 3.478 mensen doodden en onherstelbare schade toebrachten aan nog eens 2.099.

(vertaling, S. Vanhoegaerden)



## De Vlaamse 5

Vorig jaar, besloten 5 bekende Vlaamse acteurs : Jonas Geirnaert, Chris Lomme, Dirk Tuypens, Joke De Vinck en Daan Huygaert, om zich actief in te zetten in de strijd voor de vrijheid van de 'Cuban Five'.

Ze werden peter en meter van de "Free the Five" campagne.



De acteurs beslisten dit voorjaar, naar aanleiding van een idee van Jonas Geirnaert, om zich vanaf 12 september 2009, de dag van het 11de jaar gevangenschap van de vijf Cubanen, afwisselend te laten opsluiten in een gevangenis in hartje Brussel.

Met hun motto 'Join the Cuban Five', willen ze andere personaliteiten en voorbijgangers overtuigen om samen met hen op een symbolische manier een tijdje de straf van de Cuban Five uit te zitten.

De acteurs zijn in hun cel live verbonden met het internet. Het is de bedoeling, dat tegelijkertijd ook in andere landen, soortgelijke acties doorgaan. (idee van de cel : zie foto).

Zin om mee te werken aan dit waardevolle project? Laat dan iets weten :

free-the-five@cubanismo.net  
of 02/209 23 63.

In oktober zijn enkele familieleden van de 5 in België. Reeds gepland zijn 13/10 in Leuven en 14/10 in Gent (zie p 20).

## Lettre a Amnesty International France

Monsieur,

Je vous écris aujourd'hui sur un sujet qui nous bouleverse tous ici, dans notre petite ville de Monein.

Il s'agit de l'affaire des cinq Cubains Gerardo Hernandez, Fernando Gonzalez, Antonio Guerrero, Ramon Labañino et René Gonzalez, les Cinq comme on les appelle. Comme vous le savez, ils sont emprisonnés depuis près de onze ans aux Etats-Unis.

Ces hommes ont été injustement condamnés en 2001 à de très lourdes peines de prison alors qu'ils n'ont fait que le travail dangereux d'éviter des attentats contre leur pays en infiltrant les groupes terroristes de la mafia d'origine cubaine de Floride.

Il est vrai qu'à Miami, ils ne pouvaient espérer un jugement impartial.

Depuis, les appels se sont multipliés, ont traîné en longueur, les uns annulant les autres, jusqu'au résultat donné le 4 juin 2008 par le panel des trois juges de la cour d'Atlanta chargé de leur dossier. Trois des Cinq doivent voir leurs peines revues à la baisse, par la même cour de Miami. Les peines des deux autres, René et Gerardo, sont maintenues. Pour René, il s'agissait d'une peine de quinze années de prison, pour Gerardo, une double condamnation à vie plus quinze années. Sympathique décision, pour Gerardo qui "fêtait" ce jour là son 43ième anniversaire...

Ce verdict du 4 juin est d'autant plus injuste que les trois juges n'étaient pas d'accord entre eux, en particulier concernant la condamnation de Gerardo. Que le juge d'extrême droite, William Pryor, ait pesé de tout son poids pour maintenir cette condamnation n'a pas surpris, il a été nommé par George Bush dans ce but ! La juge Phyllis Kravitch quant à elle a fait un travail courageux dans un climat délétère, en remettant un dossier de seize pages où elle réfutait la culpabilité de Gerardo. Le troisième juge, Stanley Birch qui, en 2005 avait estimé le jugement de Miami non impartial, a cette fois dégagé entouche en s'en remettant à la Cour Suprême pour trancher. Seulement voilà, cette Cour Suprême a refusé de réexaminer le cas, le 15 juin 2009, en dépit des très nombreuses sollicitations d'"amicus curiae". Elle a suivi en cela l'avis négatif du gouvernement pour une révision du procès par cette Cour.

Quel jeu joue donc ce nouveau gouvernement ? Sous celui de George Bush plus rien ne nous étonnait, mais là, nous ne comprenons plus. C'est d'autant plus grave que les recours dans le domaine de la justice sont pratiquement épuisés, du moins pour Gerardo et René.

La balle est maintenant uniquement dans le camp politique. Le sort des Cinq est entre les mains du Président des Etats-Unis, Barack Obama. Il a le droit, et je dirais, le devoir de libérer les cinq Cubains, sa constitution l'y autorise.

Sa décision est d'une importance capitale, d'abord pour libérer cinq innocents qui n'ont rien à faire en prison, mais aussi pour signifier que le nouveau gouvernement ne soutiendra plus, comme dans le passé, les actes de terrorisme à l'encontre de Cuba.

Il n'y a pas de bons et de mauvais terroristes. Des hommes comme Orlando Bosch et Luis Posada Carriles capables de faire exploser en plein vol un avion sous prétexte qu'il ramène des jeunes sportifs médaillés d'or à Cuba, sont de monstrueux terroristes, ils ne doivent pas être protégés. Ceux qui les empêchent de nuire ne doivent pas être, eux, emprisonnés sous prétexte qu'ils sont Cubains et attachés à leur révolution.

Comme si cela ne suffisait pas, Gerardo et René sont en plus privés des visites de leurs épouses.

Depuis plus de dix ans, les visas d'entrée aux Etats-Unis leur sont refusés régulièrement sous des prétextes les plus fallacieux. Priver ainsi des êtres qui s'aiment du droit le plus élémentaire de se

voir s'apparente à une torture. C'est d'ailleurs l'avis d'A.I. En effet, dans votre déclaration publique du 26 mars 2009 "Cuba et le cinquième sommet des Amériques", A.I. écrit:

"...En vertu de cette politique, les autorités américaines ont aussi refusé un visa à deux des épouses de cinq Cubains emprisonnés aux États-Unis depuis 1998, mesure de punition injustifiée et contraire aux normes relatives au traitement humain des prisonniers. Amnesty International a appelé à plusieurs reprises le gouvernement américain à accorder des visas temporaires aux femmes de prisonniers pour qu'elles puissent rendre visite à leurs maris..."

Nous pensions tous qu'avec la nouvelle administration des Etats-Unis là aussi les choses allaient évoluer positivement, et nous sommes tombés des nues quand la nouvelle est tombée le 15 juillet dernier : le visa d'entrée aux Etats-Unis a été refusé à Adriana, l'épouse de Gerardo. En plus le 15 juillet est la date anniversaire du mariage d'Adriana et de Gerardo. Sympathique là encore !

Une nouvelle collaboration entre les Etats-Unis et Cuba est pourtant possible et souhaitable. Elle ne doit pas être basée sur des rapports de "dominant" à "domin".

Elle doit être fondée sur des bases de fraternité et de sincère coopération. Une telle collaboration passe par la libération de ces cinq Cubains, c'est incontournable, et nous comptons beaucoup sur Amnesty International pour peser dans ce sens.

Croyez, Monsieur, à mes sentiments humanistes les plus sincères.

**Jacqueline Roussie**  
64360 Monein-castet





# La biodiversité, une valeur sûre à Cuba

Paula Frazão



Cuba est le pays des Caraïbes le plus riche en espèces endémiques (qui n'existent nulle part ailleurs au monde) et ce patrimoine naturel est actuellement l'objet de nombreux projets de conservation et de récupération.

La biodiversité étant le seuil même du patrimoine naturel vivant, la variabilité génétique est en même temps le trésor dont dépend la résistance des écosystèmes aux agressions de toute nature. L'État cubain est bien conscient de ces faits et privilégie depuis longtemps les priorités écologiques dans ses programmes de développement. À titre d'exemple, car la liste est presque infinie, on peut citer plus de 2.500 espèces de plantes endémiques (dont 90 palmiers), et des centaines d'espèces animales : oiseaux, mollusques, crocodiles, lézards, poissons, crustacés, l'éventail presque complet des groupes taxonomiques étant représenté à Cuba par une ou plusieurs espèces endémiques.

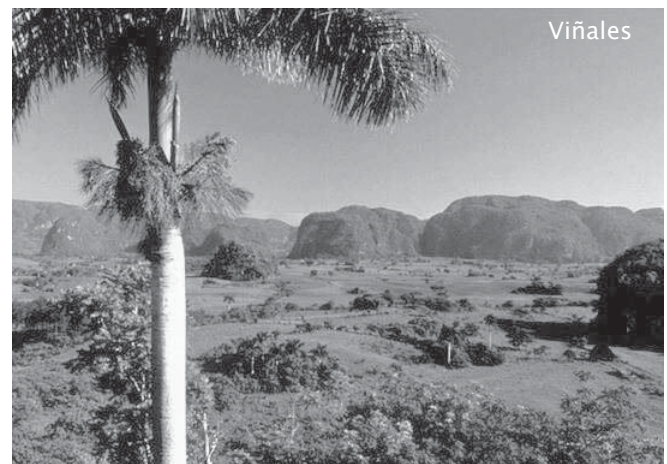


Une curiosité : le plus petit oiseau au monde, ne pesant que 2g, (*Mellisuga helenae* ou "zunzuncito") est un colibri endémique cubain.

La plus petite orchidée au monde (2mm) est aussi endémique de Cuba.



Parmi les projets écologiques qui fourmillent partout à Cuba, on détaillera un peu ce qui se passe à présent au Parc National de Viñales, au Parc National de Ciénaga de Zapata et aussi aux Jardin Botaniques de Pinar del Río.

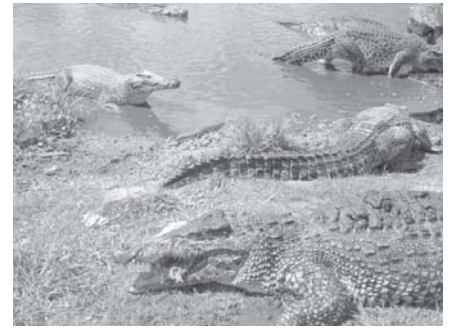


**Le Parc National de Viñales** (Province de Pinar del Río), inscrit au Patrimoine Mondial de l'Unesco (1999) est géré par Ecovida, entreprise publique provinciale dépendant du Ministère de la Science et de la Technologie. Dans le Parc on fait la gestion et la préservation de la biodiversité (la plupart des espèces étant endémiques sur le plan local ou national), et la surveillance de la réserve hydrographique régionale et des programmes de formation pour les populations locales, intégrant les paysans et les jeunes, en même temps que la formation académique (partenariats avec des universités nationales et internationales pour les doctorats et masters dans les domaines scientifiques concernés).

Le site spéléologique de Cueva de Santo Tomás, le plus intéressant de Cuba avec ses 8 niveaux différents de galeries, est préservé par le choix d'une politique de limitation de la charge humaine à 24 visiteurs par jour.

La communauté locale est impliquée dans la surveillance forestière et dans la récupération de pratiques agricoles traditionnelles (80 variétés d'haricots ont été récupérées contre seulement 3 cultivées il y a quelques années) et désormais

les paysans n'ont plus besoin d'acheter des semences chaque année car ils ont appris à les conserver en bonnes conditions d'une année à l'autre.



**Le Parc National de Ciénaga de Zapata** (Province de Matanzas) est très faiblement peuplé (2 hab/km<sup>2</sup>) et donc très préservé de l'action humaine directe, par comparaison. Sa nature, un mélange de forêt et marécage, comme sa biodiversité remarquable, justifient sa reconnaissance par l'Unesco de "Réserve de la Biosphère" dès 2003. Dans le parc, on trouve un centre de reproduction d'oiseaux, la Ciénaga étant le lieu de passage de 65 espèces d'oiseaux migratoires, et un centre de reproduction et de préservation du crocodile cubain, *Crocodylus rhombifer*, une des espèces endémiques les plus menacées.

À Playa Larga, on trouve le surprenant Centre Korimakao dont l'action culturelle, coordonnée avec la direction du Parc et totalement financée par le gouvernement cubain, est fondamentale pour l'animation des populations très dispersées et l'éducation à l'environnement. Korimakao ('homme escargot', avec sa maison sur le dos, en langue araguá, des aborigènes de la Ciénaga) est une école d'arts plastiques, danse, musique et théâtre qui se déplace constamment auprès des populations, incluant les thèmes écologiques dans ses productions et s'inspirant des problèmes spécifiques de chaque communauté pour mieux les atteindre.

Dernier exemple d'une politique intégrée et décentralisée de préservation de la biodiversité à Cuba, **le Jardin Botanique de Pinar del Río**, deuxième en nombre d'espèces parmi les 11 du pays, est un projet de longue durée qui a démarré il y a 10 ans et qui prendra encore quelques décennies pour atteindre son développement optimal.

L'enceinte du jardin (40 ha actuellement, 60 ha envisagés) est le résultat de la fusion de fermes étatiques et de propriétés de paysans achetées par l'État. A l'origine du projet, financé par le gouvernement cubain, Ecovida et l'Association Berlin-Cuba, le but était de créer une collection botanique représentative des espèces phytogéographiques de la province de Pinar del Río (qui traverse l'île de la côte nord à la côte sud, avec une énorme diversité d'environnements naturels), un sentier systématique, une aire de forêt, et aussi des laboratoires et un petit hôtel pour les visiteurs. Aujourd'hui le jardin d'arbres fruitiers est déjà une référence nationale avec 72 espèces représentées. En cours d'installation, le potager de référence, avec des variétés en voie d'extinction et le Jardin de Martí (hommage à José Martí, illustrateur des espèces présentes dans sa production littéraire et qui l'ont frappé par sa beauté et son exotisme pendant ses voyages).

Parc de Viñales, Parc de Ciénaga de Zapata, Jardin Botanique de Pinar del Río : trois réalités très différentes et complexes, avec des solutions dynamiques, sur mesure et planifiés à long terme en collaboration étroite avec les populations locales.

## Cuba en Brazilië produceren 50 miljoen vaccinaties tegen meningitis

*Sinds 1996 hebben 25 Afrikaanse landen te lijden onder een epidemie van meningitis veroorzaakt door meningococci A-C.*

*De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) doet zijn best om deze epidemie in te dijken. Cuba en Brazilië helpen hierbij.*

De afgelopen 2 jaar leverden een Cubaans en een Braziliaans biotechnologisch bedrijf samen 18 miljoen doses van het vaccin Men A-C. In 2009 zullen zij de productie opschroeven naar 50 miljoen eenheden. De samenwerking tussen beiden landen begon in 2007 na een oproep van de WHO om de meningitisepidemie die de Zwart-Afrikaanse landen treft te helpen indijken. Er stierven de afgelopen jaren 1.900 mensen en 56.000 mensen werden ziek. De vaccinatie moet helpen opdat deze ziekte zich niet verder verspreidt. Immers, ondanks adequate antibiotica sterft 10% van de mensen die deze aandoening hebben en heeft 1 op 5 permanente gevolgen van de ziekte.

M. Lamotte



## Hoe staat het met het Cubaanse zwemmen ?

Mark Lamotte

*De Cubanen blinken uit in vele sporten zoals baseball, atletiek, judo en boksen. Maar hoe zit het met de Cubanen op zwembad. Volgens waarnemers gaat het Cubaanse zwemmen er op achteruit. Is dit het gevolg van de technologie (zwempakken) die de tijden enorm beïnvloedt, of is er meer aan de hand ?*

Zoals gezegd zou het Cubaanse zwemmen erop achteruit gaan op internationale meetings (bv de Panamerikaanse spelen). De reden hiervoor zou kunnen liggen in het sluiten van vele zwembaden de laatste 20 jaar. Minder zwembaden = minder trainingsmogelijkheden. Volgens de nationale commissaris voor het zwemmen, Rodolfo Falcón, zelf vice-olympisch kampioen 100 m rugslag, is niet het verdwijnen van de zwembaden belangrijk, maar wel hoe de zwembaden gebruikt worden (de bezettingsgraad).



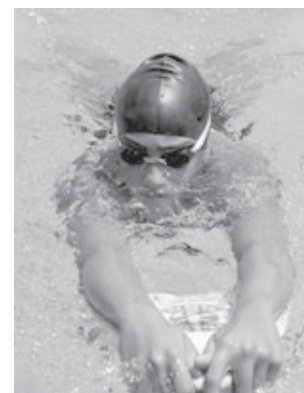
Rodolfo Falcón

Cuba haalde in het verleden 35 olympische medailles in het zwemmen, enkel in de atletiek werden meer medailles behaald. Echter sinds in 2000 een groot aantal toppers stopten is er niet echt aflossing gekomen. De laatste der superzwemmers van eind jaren negentig stopte met competitie in 2006 en sindsdien is er een leegte. De grote groep toppers die Cuba had in de jaren '90 was het gevolg van een politiek om de sport te promoten over het hele land. Om enkele talenten te vinden waren duizenden zwemmers nodig. Echter aan het hoofd van de zwembond werden beslissingen genomen die ervoor zorgden dat die politiek verlaten werd. En het is eerder aan deze foute beslissingen dan aan de speciale periode te wijten dat er nu minder talenten gedetecteerd worden. Volgens Mojarrieta, een van Cuba's zwemtrainers begonnen de foute beslissingen in 1998 toen het inter-zwembaden toernooi werd afgeschaft. Op dit toernooi kwamen sinds 1986 telkens een 800-tal zwemmers samen. Niet alleen werd dit toernooi afgeschaft, ook werd de Copa Internacional de Pioneros afgeschaft en nam Cuba de afgelopen 8 jaar niet deel aan de Caribische kampioenschappen en aan de Centraal-Amerikaanse Caribische zwemkampioenschappen voor amateurs. Zo misten veel zwemmers een aantal belangrijke stappen/competities in hun ontwikkeling.



Sinds 2008 wordt echter opnieuw aangeknoopt met de oude tradities en wordt terug aan deze events deelgenomen.

De Cubaanse sport werkt volgens een pyramidaal systeem. Over het hele land worden talenten gezocht en deze worden samengebracht in een speciale school. Voor het zwemmen heet deze school Escuela Nacional de Natación Marcelo Salado. Deze school start op 12-jarige leeftijd. Vroeger waren er meer dan 250 leerlingen maar dit is de laatste tijd geminderd (in 2007 slechts 57) doordat er vanuit de basis minder talent wordt aangeleverd. Dit heeft tot gevolg dat binnen sommige disciplines er slechts 1 zwemmer is in zijn leeftijdscategorie. Deze persoon voelt geen druk van anderen om zich te bewijzen en te verbeteren. Zonder veel extra inspanning blijft hij de ster, wat uiteraard niet bevorderlijk is.



Het aantal leerlingen bedraagt nu terug 100 en moet opgedreven worden naar 150 door betere selectie aan de basis. Het nationale zwemteam moet terug naar 30 personen in plaats van de 12 die er nu zijn. De strategie van de jaren '80 wordt nu terug aangewend en hiervan wordt binnen enkele jaren het resultaat verwacht. Zo zijn er onder andere opnieuw Escuelas de Inicio Deportiva (scholen om kinderen met sport in contact te brengen, zie ons BLOSO) opgestart. Hieruit moet terug talent komen en ook UNICEF, de organisatie van de Verenigde Naties voor het welzijn van de kinderen voorziet ook financiële middelen om kinderen te leren zwemmen. Ook de Provinciale zwemscholen (gesloten begin jaren '90) hebben terug hun deuren geopend.

Dus, de toekomst ziet er weer veelbelovend uit. Alhoewel, ook op de laatste wereldkampioenschappen in Rome waren er geen Cubaanse zwemmers aanwezig.

## WC-papier, decadente feestjes en ander ernstig nieuws

De edito bracht het al aan. Waar zijn we mee bezig ?



Een beetje de fout van de 1ste vice-president J.R. Machado Ventura. Op 7 augustus sprak hij in Cienfuegos met bedrijfsleiders en arbeiders en opperde dat de crisis zo groot is dat tegen eind 2009 er wel eens een tekort aan "papel higienico" kon zijn. Dankbaar voer voor de media die oh zo graag Cuba belachelijk maken : "t is altijd de schuld van Fidel en het communisme". Maar Fidel is nu gezond en op rust en Cuba is een Socialistische

Staat of tracht dat althans te worden.

Dat we in deel 2 van de Periodo Especial zitten, is een feit. Cuba heeft het moeilijk en vecht met man en macht tegen de gevolgen van de orkaanverwoestingen (10 miljard dollar) en de met vertraging binnensijpelende economische wereldcrisis.

De onderhandelingen met de V.S. verlopen schoorvoetend; Obama heeft andere katten te geselen zoals de helft van de Amerikanen die hun medeburgers geen goedkopere gezondheidszorg gunnen. Van Solidariteit gesproken !

Ondertussen blijven tienduizenden Cubaanse dokters in de derdewereld gratis medische hulp bieden. Dit ondanks de precaire economische situatie waarin Cuba beland is. De landbouwhervorming en het gebruik van braakliggende grond gaan niet snel genoeg. Maar dankzij de "Libreta" blijft elke Cubaan genieten van zijn voedselvoorziening, zij het dat niet altijd alles te koop is.



Door de orkanen is de fruitoogst gehalveerd en zijn vooral de onmisbare bakbananen niet altijd leverbaar.

P. Evrard



Tijdens de hete zomer kon Cuba wel rekenen op een groot deel van de jeugd die in een soms verzengende hitte ging helpen in landbouwbedrijven. "Trabajo Voluntario" zoals Che het zo mooi bedacht had. Niet te verwonderen dat een Britse wetenschappelijke studie aantoonde dat Cubanen gelukkiger zijn dan de inwoners van de V.S.

### Regeringsperikelen

Missen is menselijk maar de Cubaanse stoelendans op 2 maart was niets vergeleken met die in België (p. 23, Cuba Sí 163).

De helft van de Cubanen heeft nu ook de 6 uren video's gezien waarin aangetoond werd dat Perez Roque, Lage en enkele andere hooggeplaatsten maar eveneens enkele protagonisten van het kwaad, over de schreef zijn gegaan. Geen misdrijf, geen corruptie maar ethische fouten, onaanvaardbaar in een maatschappij die de lat heel hoog legt, voor iedereen.

In een notendop. In 1998 wordt een deal gesloten met de Italiaanse zakenman Lavarello. Een joint venture van Cubanco S.A. en Silares voor "Operación Crucero" om havens voor cruiseschepen te bouwen. De Italiaanse doos van Pandora bleek echter leeg en de zaak loopt uit op een sisser (33 miljoen dollar weg uit de Cubaanse staatskas). En Lage had zich garant gesteld. Perez Roque rook onraad maar greep niet in. Hij is ook de enige die zich op 2 maart verdedigde en vragen stelde.

We herinneren ons de toespraak van Fidel op 15 augustus 2005 waarin hij cruises niet meer nuttig achtte, nu weten we waarom.

Jaren later bezoeken Lage en Perez Roque geregeld een vriend, Conrado Hernández, een Cubaan die voor Baskische bedrijven bemiddelt. Enkele vriendendiensten bleken achteraf niet erg zuiver. Tijdens een van de rijkelijke feestjes (niet erg respectvol tegenover de andere Cubanen die het soms moeilijk hebben) in februari 2009 vertelt Lage ontgoocheld dat niet hij maar Machado Ventura 1ste vice-president zal worden. Perez Roque is razend en zegt dit niet te aanvaarden. En toen ging de bal aan het rollen. Op de video's zie je dat allemaal, maar om een lang verhaal kort te maken : is Conrado Hernández een agent van de Cubaanse Veiligheid of van de Spaanse Inlichtingendienst, waar hij veelvuldig contact mee had, en die alle informatie doorspeelde aan de C.I.A. Zoiets doet de deur dicht. Is er op die manier ook vertrouwelijke informatie in Washington terecht gekomen ? Of was Hernández een dubbelspion ? Hij zit in elk geval in een Cubaanse gevangenis. Lage werkt weer als dokter in een kliniek en Perez Roque als ingenieur in een fabriek ... PUNT ANDERE LIJN ...



## Irma De Clerck

Alexandra Dirckx

**“Er zijn mensen die één dag strijden :  
die zijn goed,  
anderen strijden een jaar en zij zijn  
beter,  
er zijn degenen die vele jaren strijden :  
die zijn heel goed  
maar er zijn degenen die heel hun leven  
strijden en die zijn absoluut  
noodzakelijk”**

Silvio Rodriguez gebruikte het beroemde citaat van Berthold Brecht reeds om Sueño con Serpientes in te leiden, ik wil het aan Irma De Clerck opdragen. Irma De Clerck is stichtend lid van onze vereniging en heeft na 40 jaar nog steeds het hart en de mond vol van Cuba.

“Op 26 juli 1953 traden Jakke en ik in het huwelijksbootje en zoals het de gewoonte was, kochten we de krant van die dag. Toen bleek dat onze eigen historische dag ook op Cuba op een zeer revolutionaire manier was ingezet : de aanval op de Moncada-kazerne. Nochtans had Fidel ons niet op de hoogte gebracht van zijn plannen. Het moest zo zijn. Geen wonder dat we voor de rest van onze dagen met Cuba verbonden waren”.

“De Belgo-Cubaanse vereniging was de eerste vereniging waar we in België deel van uitmaakten. Dat was in het begin van de jaren ‘60. Er werd toen zeer nauw samen-gewerkt met Nederland. In die tijd was het in Cuba een kwestie om van alles op poten te zetten en daar hebben we dan ook ons steentje toe bijgedragen. Zo gingen we massaal medicijnen en schoenen inzamelen. De Cubanen hadden dringend schoeisel nodig. We gaven ook een boekje uit, “Cuba Bulletin”, waarvan de eerste uitgave in 1961 en de laatste in 1971 verscheen. De Belgo-Cubaanse vereniging verdween en we werden lid van de Vrienden van Cuba”.

“Aan de basis van ons lidmaatschap van de VVC ligt een heel verhaal. Tijdens één van onze vele bezoeken aan Cuba waren we in Jibacoa op een camping gelogeed. Ik ging wandelen om de omgeving wat te verkennen en wie zie ik daar plotseling staan : Dorticós\*, de toenmalige president van Cuba. Ik kon mijn ogen niet geloven: de president die net zoals alle andere vakantiegangers in short en op sandalen met een dienblad ging aanschuiven bij het buffet. Jakke heeft toen de koe bij de horens gevat en de man samen met een Frans journalist geïnterviewd. De neerslag van dit interview werd in Links gepubliceerd. De Cubanen waren zeer in hun nopjes over dit interview : het was immers de eerste keer dat het Cubaanse project beschreven werd gezien door de ogen van de Cubanen zelf en niet door een West-Europese bril. Dit interview was de aanzet tot een eerste contact met Freddy Tack. Het klikte van begin af zeer goed met Freddy, Marguerite, Danny en Lucien”.



“Bij de VVC gingen we vooral op pad om uiteenzettingen te geven over de dagdagelijkse realiteit op Cuba. Gewapend met het nodige diamateriaal reisden we van de provincie Limburg tot aan zee. Daarna namen we deel aan allerhande activiteiten en toen de regio Antwerpen opgericht werd door Eddy Boutmans gingen we actief meewerken in Antwerpen. Er werden allerhande activiteiten georganiseerd, maar iets dat heel typisch was voor onze regio waren de contacten die we hadden met de bemanningsleden van de Cubaanse boten die aanmerden in onze haven. Deze contacten waren altijd zeer vlot en plezierig, er werd vooral gefeest op de boten. Zo waren er schepen die wij al gezien hadden voor ze in Cuba aankwamen. De José Marti bijvoorbeeld. Dat schip deed Antwerpen aan voor het de oversteek maakte”.

“In het kader van de scheepvaart werd er ook ooit een overeenkomst getekend tussen Cuba en het APEC\*\* om studenten op te leiden. Het spreekt voor zich dat we met hen ook een zeer goed contact hadden. We hebben trouwens heel veel van die uitwisselingsstudenten opgevangen bij ons thuis. Ze bleven dan bij ons logeren, wat natuurlijk heel gezellig en plezierig was. De havenkapiteins van Cienfuegos en Havana maakten ooit deel uit van dat uitwisselingsproject en genoten aldus hier in Antwerpen een deel van hun opleiding. Ooit moesten er 3 studenten tot bij ons thuis komen maar door een recente operatie zat ik aan de zetel gekluisterd en kon ik hen niet gaan oppikken. Plotseling telefoon : de studenten. Zo goed als ik kan leg ik uit welke tram ze moeten nemen om tot bij ons te komen. Jakke was er niet gerust in en ging toch eens kijken waar ze bleven. Het was zo'n typische herfst dag met veel regen en de nodige wind. Plotseling ziet Jakke een tram voorbijkomen met drie jonge mensen in waarvan twee blanken en één zwarte. Intuïtief wist hij het : dat zijn ze. Hij stapt ze tegemoet en terwijl de drie Cubanen op hun beurt met ons adres in de hand op Jakke toestappen om hem de weg naar ons thuis te vragen, steekt Jakke zijn hand uit en zegt : “Hello, I'm Jack”. Dat zinnetje is hen achteraf altijd bijgebleven”.

“Natuurlijk bleven we ook naar Cuba reizen. In het totaal ben ik 14 maal in Cuba geweest : 11 keer op vakantie en 3 keer op brigade. Een van de meest pakkende momenten heb ik dan ook tijdens een brigade mee-gemaakt. We deden met alle brigadisten, ongeveer 400 personen, een voettocht van de Moncada-kazerne in Santiago tot in Siboney. Alle vlaggen van de West-Europese landen waren van de partij. Een heel pakkende belevenis.

Verder blijven mij natuurlijk ook de steevaste solidariteit en gastvrijheid van de Cubanen altijd bij. Tijdens onze verschillende bezoeken werden we constant door iedereen uitgenodigd en zo gebeurde het dat ik ergens op een terras van een appartementje met iemand aan het praten was geslagen met een wijntje in de hand terwijl Jakke mij aan het zoeken was. Heel grappig was dat. We hebben heel veel vrienden gemaakt in Cuba. Vrienden die we dan ook steeds opnieuw ontmoetten. In Jibacoa werden we in een museum ooit eens rondgeleid door een meisje van 10 jaar. Terug thuis bleven we corresponderen met dat kind. Enkele jaren later vertrokken we opnieuw naar Cuba en wie kwam ons opzoeken in hotel Capri in Havana ? Juist, datzelfde meisje. Ze had een speciale toelating gevraagd op school om tot bij ons te mogen komen.

Jakke is trouwens nog mee gaan werken in de “zafra” toen men 10 miljoen ton als doel had vooropgesteld. Dat cijfer werd echter nooit behaald en bovendien heeft men nadien ingezien dat het geen goed idee was geweest om iedereen in dezelfde sector in te schakelen terwijl voor de rest het ganse land plat lag en allerhande andere diensten niet werden verzekerd. Een fout dus. Maar voor Jakke ook weer een hele ervaring”.

En zo zijn er nog honderden anekdotes allemaal even hartelijk en warm. Eén voor één voorbeelden van solidariteit en vriendschap die een levendige herinnering vormen aan 56 jaar verbondenheid met Cuba.

\*Osvaldo Dorticós was de eerste president van Cuba na de revolutie (1919 - 1983).

\*\* Sinds 1978 heeft APEC-Antwerp/Flanders Port Training Center door middel van standaardseminaries, maatwerkopleidingen en studiebezoeken een belangrijke rol gespeeld in de kennisoverdracht van alle aspecten van het havengebeuren vanuit Vlaanderen naar de wereld.

## “OFFREZ DES INSTRUMENTS POUR CUBA”

Voilà l'appel que lançait Marka à l'occasion de la rediffusion de son film “Señor Marka” sur la RTBF. Le film relate la naissance de son projet Marka Y La Sonora Cubana et sa tournée à Cuba fin 2008. On y découvre aussi les problèmes des musiciens cubains, qui bien que rémunérés par l'état, ont difficile à acquérir des accessoires et des instruments de musique. La raison : l'embargo économique qui limite les importations. C'est en voyant le film lors de sa première diffusion qu'un spectateur lui fait parvenir des cymbales pour les cubains.

Une idée qui est à la base de l'action co-organisée par Les Amis de Cuba avec le soutien de la RTBF, de l'Adeps, de la Communauté Française de Belgique, de la Loterie Nationale et de l'Ambassade de Cuba. L'action se termine fin août et permet d'offrir un instrument de musique ou des accessoires dans un centre Adeps, ou de verser un don au compte **523-0801177-32** de notre asbl avec la mention : Instruments pour Cuba (détails sur [www.marka.be](http://www.marka.be)). Fin septembre le matériel offert ou acheté avec l'argent des dons sera envoyé à Cuba et remis à l'Institut Cubain de la Musique qui le distribuera aux jeunes musiciens. Pour notre asbl, c'est l'occasion de prouver que plusieurs régionales peuvent collaborer à un même projet puisque Bruxelles, Liège, et Gent, en sont les moteurs. A suivre dans un prochain Cuba Sí.

Stéphane Sergeant

## Kleindochter Che poseert naakt !

Mark Lamotte



*Waarschijnlijk hebben jullie een gelijkaardige kop gelezen in één van onze kranten. Voor- en tegenstanders van Cuba waren het voor éénmaal eens. Dit kon toch echt niet door de beugel. Langs alle kanten werd schande gesproken. Maar wat is het echte verhaal ? Was Lydia Guevara naakt en waarom ?*

We gaan ons hier niet wagen aan een ethische discussie over de morele waarde van het naakt poseren, want dit doet niets ter zake. Lydia Guevara, de 24-jarige kleindochter van Che, heeft niet naakt geposeerd. Ze was schaars gekleed, maar absoluut niet naakt.

PETA (The People For The Ethical Treatment of Animals) is een Amerikaanse dierenrechtenorganisatie. Men zou PETA de Amerikaanse tegenhanger van GAIA kunnen noemen. Ze voeren dezelfde strijd, alleen doet PETA dit sinds jaar en dag op een veel visuelere manier, gebruik makend van allerlei beroemdheden. Zo is Chrissie Hynde, frontvrouw van de rockband The Pretenders, al jaren actief voor deze organisatie, net als ex-Beatle Paul McCartney. Anderzijds probeert PETA ook op te vallen met gewaagde foto-campagnes waarin beroemdheden schaars gekleed gaan. Zo ging Pamela Anderson naakt in de campagne tegen bont.

Lydia Guevara is overtuigd vegetariër. Dit kwam PETA ter oren en zij dachten: “waarom haar niet gebruiken als uithangbord om vegetarisme te promoten in Zuid-Amerika”. De contacten werden gelegd. Lydia overlegde met haar familie of dit al dan niet kon. En dus, met een knipoog naar haar grootvader Che kleedde Lydia zich in een camouflagebroek, met een barret en twee kogelriemen (met wortels die kogels vervangen!) over haar borsten, terwijl ze de vegetarische revolutie uitroept. Argentinië, het vleesland bij uitstek in Latijns-Amerika en het geboorteland van Che, kreeg de première van de campagne.

De campagne is in die zin een succes daar er overal ter wereld aandacht aan besteed werd. Echter, de bedoeling erachter is spijtig genoeg verloren gegaan. Vegetarisme is niet alleen goed voor de gezondheid en het dierenwelzijn, maar het is ook een enorme stap in het verminderen van de opwarming van de aarde en een antwoord op de voedselschaarste.

Lydia zet zich duidelijk in voor een betere wereld.



## Interview met Silvio Rodriguez



**SILVIO RODRIGUEZ: "Een meerpartijensstelsel is niet per se een garantie voor goed bestuur. Men heeft geen partijen nodig, maar wel de wil om rechtvaardig te zijn."**

Crítica Digital, Argentinië – **Bruno Binbi**

*U hebt aangeklaagd dat de regering van de V.S. u een visum heeft geweigerd om de viering van de 90ste verjaardag van Peter Seeger bij te wonen.*

S.R. : Ik was door de familie van Peter Seeger uitgenodigd om deel te nemen aan een hommage die op 3 mei plaatsvond, de dag dat hij 90 jaar werd. Het was voor mij een eer om bij de viering te kunnen zijn van een leven toegewijd aan het zingen voor heel goede doelen. De advocaat van het evenement heeft me geholpen om een speciaal visum aan te vragen dat door de regering van de V.S. wordt voorbehouden voor culturele evenementen. We waren allemaal enthousiast om een heropening van de culturele uitwisseling tussen de V.S. en Cuba mee te maken, maar het visum is niet aangekomen. Men heeft het niet geweigerd, technisch gezien is het nog in behandeling, maar het kwam niet op tijd aan. De oorzaak is dat Obama enkele dagen voordien had verklaard dat hij de relaties van de Verenigde Staten met de wereld, inclusief met Cuba wou veranderen.

*Misschien maakt deze gebeurtenis duidelijk wat er gebeurt met Cubanen die naar de V.S. willen reizen. Wat is "ley de ajuste cubano" en wat heeft die te maken met het fenomeen van de bootvluchtelingen ?*

Volgens deze wet zijn er twee soorten Cubanen : die met natte voeten en die met droge voeten. Die met natte voeten zijn de illegale immigranten die op zee onderschept worden en naar Cuba worden teruggestuurd. Die met droge voeten zijn de gelukkigen die het vasteland bereiken voordat de Amerikaanse marine hen opspoort. Ze verkrijgen automatisch een verblijfsvergunning voor een jaar. Deze macabere gelukswedstrijd heeft de illegale vluchtelingen en het menselijk verkeer doen toenemen (wij zijn het enige land ter wereld waartegen de Verenigde Staten die wet uitvaardigde). Het op goed geluk af oversteken van de straat van Florida heeft al aan veel mensen het leven gekost.

*Kunnen de Cubanen hun land verlaten wanneer ze willen of hebben ze een speciale toelating nodig van de regering?*

Om ons land te verlaten of binnen te komen hebben de Cubaanse burgers een speciale toelating nodig van de regering. Deze maatregel is geen wet : ze werd genomen in de beginjaren van de Revolutie om de grenzen te controleren. Volgens mij is die maatregel verouderd, bovendien brengt ze Cuba veel politieke schade toe. Volgens mij zouden ze die beter afschaffen.

*De laatste maanden is er veel gesproken over de kans op een dialoog tussen de Cubaanse regering en Barack Obama. Die dialoog was een van de eisen die zijn Latijns-Amerikaanse ambtsgenoten tijdens de laatste conferentie van de OAE (Organisatie van Amerikaanse Staten) aan de president overmaakten. Is een dialoog mogelijk ?*

Ik weet dat de Cubaanse regering herhaaldelijk een dialoog voorstelde en dat Obama tijdens de top van Trinidad en Tobago zogenaamde verzoenende toespraken hield. Later werd in de pers gezegd dat Cubaanse en Amerikaanse ambtenaren in Washington vergaderden om te bepalen over welke punten men op het hoogste niveau zou moeten overleggen. Dat is alles wat ik weet.

*Wat betekent de verkiezing van Obama ? Denkt u dat het een verandering betekent voor de relatie tussen de V.S. en Latijns-Amerika ?*

Latijns-Amerika is veranderd en verandert steeds meer, op zoek om zich los te maken van het noorden. Dit heeft de relatie met de VS meer beïnvloed dan het feit dat Obama president werd. Cuba staat symbool voor waardigheid. Latijns-Amerika laat aan de V.S. zien dat het niet akkoord gaat met de blokkade. Toch heeft een analist een paar dagen geleden op een forum in Canada gezegd dat Cuba niet de verdiensten heeft om een prioriteit te zijn voor de huidige president. Als deze bewering waar zou zijn, zou men zich kunnen afvragen welke verdiensten de andere landen van Latijns-Amerika moeten hebben.

*De regering van de V.S. spreekt al jaren over de democratisering van Cuba. Wat betekent het voor u als Cubaan om te spreken over democratie ?*

**Er zijn mensen die de democratie als een garantie zien voor gelijk welk initiatief, zelfs voor het uitbuiten van de medemens. Anderen denken dat een democratie vooral rekening moet houden met de rechten van de armste mensen. Al meer dan 100 jaar wordt Cuba duidelijk gevisieerd door de Noord-Amerikaanse regeringen door heel zware aanvallen te plegen op onze soevereiniteit. Het Amendement Platt bijvoorbeeld, dat dateert van het begin van de 20ste eeuw, gaf hen het recht om tussen te komen in Cuba wanneer ze het nodig achtten. Door zulke zaken zien de Cubanen de concepten democratie en onafhankelijkheid als nauw met elkaar verbonden.**

*U bent parlementair geweest. Hoe zit het Cubaans kies-systeem in elkaar ?*

Het is geconcipeerd als een socialistische democratie, zoals men dit in Cuba noemt : het begint aan de basis met voorstellen van de massaorganisaties, die worden dan hogerop bediscussieerd in vergaderingen totdat ze op nationaal niveau belanden. Natuurlijk heeft de noodzakelijke verdediging van de Revolutie ons systeem politiek geconditioneerd. Het wordt nooit op die manier gezegd, maar volgens mij is dit voor het huidige Cuba een ideologische vereiste als verzet tegen het imperium.

*Denkt u dat het systeem democratischer zou zijn als er andere politieke partijen zouden worden toegelaten?*

**Voor zover ik weet, betekent het woord democratie dat het volk regeert. We veronderstellen dat een volk dat zichzelf regeert dit zal doen in haar eigen voordeel. Een meerpartijensysteem is niet per se een garantie voor het goed besturen van een volk. Er zijn genoeg voorbeelden van landen met verschillende partijen die op geen enkele manier de belangen van het volk verdedigen. Gewoonlijk heersen de politici, vaak gecompromitteerd met de oligarchieën. Hoe kan een democratie de belangen verdedigen van de rijken, die overal ter wereld in de minderheid zijn ? Het enige wat men doet is de armen doen geloven dat ze op een dag ook rijk zullen zijn. Volgens mij heeft men niet zozeer partijen nodig, maar wel de wil om rechtvaardig te zijn.**

*Wat zijn op dit moment voor de Cubanen de concrete gevolgen van de Amerikaanse blokkade ?*

De verstikking van de handel en de economie en het verlies van miljarden dollars. De onmogelijkheid om transacties te doen met banken of bedrijven die relaties hebben met de Verenigde Staten, omdat ze hun wet van Helms-Burton toepassen. Men verleent ons geen toegang tot kredieten en tot hoogtechnologische toepassingen. We kunnen niet alleen geen medische apparaten of computers kopen, maar we kunnen zelfs geen microfoons of vervangstukken kopen voor een opnamestudio. Men heeft Cuba zelfs van de kaarten voor het vliegverkeer verwijderd. Bush heeft ons op een lijst gezet van de landen die het terrorisme steunen. De nieuwe Amerikaanse regering heeft dit net nog bekrachtigd. Al deze vijandelijkheden duren al een halve eeuw en ze zeggen dan nog dat ze dit doen om het Cubaanse volk te helpen.

*Veronderstel dat Obama de opheffing van de blokkade zou aankondigen. Wat zou er volgens u dan gebeuren ? Welke gevolgen zou dit hebben voor het leven van de Cubanen en voor de relatie van Cuba met de V.S. ?*

Cuba is niet alleen wat het heeft willen zijn, maar ook wat het heeft kunnen zijn ten gevolge van de uitgesproken vijandigheid van een grote buitenlandse macht vlakbij. Tot dusver lijkt het dat we op een punt beland zijn waarmee we allemaal akkoord gaan. Dat punt is dat Cuba moet veranderen, evolueren. Dit is wat de leiding van de Revolutie zegt, wat Obama zegt en wat vele politici en analisten gezegd hebben. Ook het revolutionair volk en de oppositie zeggen dit. De onvoorwaardelijke opheffing van de blokkade is het enige wat die verandering op korte termijn kan bewerkstelligen.

Maar wat er gebeurt zullen wij verdienen omdat we zijn wie we zijn en niet omdat men ons van buitenaf iets oplegt.

Als men de blokkade niet opheft zal Cuba zich blijven verzetten. Daar ben ik zeker van. En onze evolutie zal trager en pijnlijker zijn, zoals ze altijd al geweest is.

*Wat mij in Cuba is opgevallen, is dat de jeugd in steden als Havana meer geneigd is tot de oppositie en vraagt om veranderingen, terwijl de mensen in het binnenland of oudere mensen zich meer lijken te identificeren met de Revolutie en met Fidel. Deelt u deze mening en hoe verklaart u dit ? Tenslotte is de Revolutie indertijd vóórnamelijk door jongeren gevoerd. Denkt u dat de jongeren er weer in zouden kunnen geloven ?*

De verwarring om de linkerkant reactionair te noemen en de rechterkant progressief is begonnen met het Solidarnosc en de Perestroïka. De val van de Berlijnse muur verheerlijkte dit idee. Dit is wat het ideologisch consortium van het universeel kapitalisme via honderden satellieten uitspuwt en wat het westen verkeerdelijk voorstelde als politiek correct. Dit is ook de reden waarom vrijheidsstrijders nu terroristen zijn en diegenen die een vliegtuig neerhaalden anti-castristen. Wie de waardigheid van Latijns-Amerika verdedigt is een populist en wie met goud van het imperium betaald wordt is een vrijheidsstrijder. M.a.w. alle jongeren ter wereld leven in een tijd waarin verschillende principes ondersteboven gehaald zijn. De jubelende overwinnaars herbenoemen de wereld via al hun media. Ongetwijfeld zorgt dit voor verliezen, hoewel de economische crisis een einde begint te maken aan hun opschepperij.

Er zijn veel jonge Cubanen die in de revolutionaire fundamenteën van zelfbeschikking en sociale rechtvaardigheid geloven en die weten dat het socialisme een eerlijker systeem is. Natuurlijk ligt het voor de hand dat de wereld van vandaag veel verschilt van die waarin enkele dapperen de Revolutie begonnen zijn.

Ik zeg niet dat het internet slecht is omdat er meer pagina's tegen de regering opstaan dan er vóór, hoe goed de regering ook is. Van andere socialistische systemen hebben we geleerd dat jezelf isoleren geen goede zaak is en gedoemd om te mislukken. Hoe anders ze ook is, de Cubaanse maatschappij zou de uitdaging van de confrontatie moeten aanvaarden, net zoals we de bedreiging van het Amerikaans toerisme zullen accepteren als het komt. We moeten gewoon worden dat mensen satellietbeelden ontvangen en naar de zenders kijken die binnenkomen. Ik denk dat we vanaf nu best de zaken realistisch bekijken, zodat we ons kunnen voorbereiden op het leven na de blokkade.

Ik denk dat een juiste politiek i.v.m de toegang tot informatie ervoor zal zorgen dat jonge Cubanen weer trots zijn op hun land, een gevoel dat onontbeerlijk is voor het al of niet slagen van andere zaken.

*De internationale pers publiceert geregeld cijfers over het inkomen van de Cubanen dat omgerekend in dollars heel laag lijkt. Is het voor een Cubaanse werknemer vergelijkbaar met eenzelfde salaris in een kapitalistisch land ? Welke sociale voordelen heeft de gemiddelde Cubaan tegenover die in de kapitalistische landen, waar men alles zelf moet betalen ?*

In Cuba zijn de lonen laag en ze zijn zeker niet toereikend, hoewel men bij het loon ook de volledig

kosteloze gezondheidsdiensten en het onderwijs moet rekenen en het bijna gratis aanbod aan cultuur, boeken en sport. Elk gezin krijgt bovendien voor heel weinig geld een deel van de basisbehoeften. Natuurlijk moet men maatregelen herbekijken die vroeger goed waren maar nu ontoereikend zijn.

*U verdient veel geld door uw CD's, uw concerten en uw tournees. Hoeveel mag u zelf houden en hoeveel krijgt de staat? En gaat u akkoord met die regeling?*

Ik ben begonnen zonder dat ik me zelfs bewust was van het feit dat je met een concert geld kan verdienen. Ik heb me ingeschreven bij de SGAE (Sociedad General de Autores y Editores), omdat ze me zeiden dat de belastingen verdeeld worden onder de rijkste auteurs en niet onder de armste. Het concert waarmee ik het meest verdiend heb was dat met Irakere in 1990 in Chili: 90 duizend dollar. De staat heeft er geen cent van gehad. Volgens wat men ons zei hebben de televisierechten ons 56 duizend dollar opgebracht. Dit samen was zo een grote som geld waar we zelfs nooit van hadden durven dromen (later begrepen we dat we zelfs meer hadden kunnen krijgen). We waren zo tevreden dat ik samen met Chucho Valdés besloot om het geld te investeren in de bouw van opnamestudio's.

Over het algemeen wordt de populaire muziek overdreven opgeblazen. Als je succes hebt kan je veel geld verdienen, zeker als je zoals ik niet onder de hoede zit van multinationals. Langs de andere kant doe ik al jaren geen commerciële tournees meer en het is al drie jaar geleden dat ik nog een CD uitbracht. Ondanks wat velen denken heb ik nooit veel CD's verkocht.

*Naast de politicus en de militair, hoe zou u Fidel als persoon beschrijven, als vriend? (U hebt ooit gezegd dat u hem als een vader ziet). Hoe is de persoon achter het personage?*

Fidel is een heel hartelijke man, hoewel hij me altijd geïmponeerd heeft. Daardoor zei ik niet veel als ik bij hem was. De laatste keer dat ik hem zag raakte hij mijn hoofd aan en hij zei dat hij heel graag zou weten wat er in dat hoofd omging. Ik was sprakeloos. Ik heb hem altijd gezien als de historische figuur die hij is. De weinige keren dat ik hem zag heb ik zijn gewichtigheid niet van mij af kunnen zetten. Misschien ben ik het daardoor een beetje vergeten.

*Welke muzikanten hebben u beïnvloed?*

De familie van mijn moeder is muzikaal, ze zingen traditionele trova. Van in mijn wieg hoorde ik die muziek, zonder te weten dat het liedjes waren van Sindo Garay, Manuel Corona en Miguel Matamoros. In de jaren '50 kon je overal in Havana Elvis horen, maar ik denk dat ik meer hield van de ballades van Johnny Mathis. In die tijd hadden de Amerikaanse melodieën en ritmes zowel in Cuba als in Latijns-Amerika veel succes. Van mijn tienerjaren herinner ik me "Los Astros", een groep van Raúl Gómez, een muzikant die ik jaren later leerde kennen. Er waren andere jonge artiesten: het kwartet van Meme Solís, Danny Puga, Luisito Bravo. Vanuit Argentinië hoorden we de liedjes van "Los cinco Latinos". Mijn favoriet in Europa was Charles Aznavour. Maar ik denk dat de zogenaamde concertmuziek of de klassieke, orkestrale muziek me het meest beïnvloed heeft.

*In "Het rijk van nog meer", zingt u dat niemand weet wat het communisme is. Welke betekenis heeft het communisme voor u?*

Ik denk dat het communisme een streven is, het verlangen om een betere wereld op te bouwen. Ik weet niet of het voor iedereen zo is, maar wel voor de meesten die het gewicht van de samenlevingen gedragen hebben. Ik veronderstel dat als men eenmaal het paradijs bereikt heeft, het opnieuw moet gebouwd worden. Waarom? Omdat al onze daden tijdelijk zijn of omdat de menselijke natuur ongelijk is?

*U begon als politiek militant toen u 14 jaar was, bij de milities, bij de rebelse jeugd, bij de alfabetiseringscampagnes... Hoe hebt u dit ervaren en in welke mate denkt u dat het de rest van uw leven bepaalde?*

Man worden onder de buitengewone omstandigheden van de Cubaanse Revolutie was zonder twijfel een grote kans om een interessante jeugd te beleven. Waar ter wereld was het mogelijk om bij een generatie te horen die haar studies uitstelde om de mensen in de meest afgelegen gebieden te gaan alfabetiseren? De tijd die ik doorbracht samen met de vissers en de twee keren dat ik naar Angola ging tijdens de oorlog waren ook heel bijzondere ervaringen voor mij.

*U bent bekend als muzikant van de revolutie. Is dit soms niet lastig? Ik denk aan dit interview, waarin ik u evenveel vragen stel over politiek als over muziek...*

Het is lastig als de eigendunk me overvalt en als ik me laat vertrappelen door het kleinburgerlijk beest dat me doet geloven dat ik boven alles sta, met mijn ego gebeukt door de wind. Maar meestal is het niet lastig. Hoewel het me pijn doet aanvaard ik dat de politieke vragen mijn Karma zijn. Een paar dagen geleden zei ik aan een vriend dat de troubadour die ik was jaloers is op de geïnterviewde die ik zal zijn. Misschien is het daarom dat ik nu minder muziek componeer.

*In mijn artikel over de Cubaanse Revolutie en de homoseksuelen bekritiseerde ik de discriminerende vervolgingspolitiek jegens hen tijdens de eerste jaren van de revolutie. Waarom denkt u dat al die wreedheden mogelijk waren in het begin van een revolutie die zich net tegen de onderdrukking opstelde?*

Door onwetendheid, door machisme, door duistere overgeërfde vooroordelen. Het is veel gemakkelijker om een politiek systeem te veranderen dan de eeuwenoude cultuur van een land. Er moet veel humane ontwikkeling zijn en het duurt generaties voordat zulke ingeburgerde vuiligheid aan kracht verliest en uitdooft. Met de rassendiscriminatie is dit net hetzelfde.

*Het Cubaanse parlement keurde recent een wet goed over het recht en de identiteit van transseksuelen en door het werk van Mariela Castro is er een voorstel om het homohuwelijk te legaliseren. Wat denkt u over dit voorstel?*

Het lijkt me correct en rechtvaardig.

*(vertaling Y.Ooms, bewerking P. Evrard)*



## Solidariteitsproject vzw Vrienden van Cuba regio Aalst - Dender

*Kinderziekenhuis Octavio de la Concepcion y de la Pedraja, Holguín*

De provincie was vóór de revolutie één van de armste van Cuba. Er was geen onderwijs noch gezondheidszorg voor de arme boeren. Onderwijs en gezondheidszorg werden prioriteiten in deze regio.

Korte omschrijving van het project: het kinderziekenhuis is meer dan 30 jaar oud zodat het vernieuwd dient te worden. Nu heeft de opnamezaal van het revalidatiecentrum 25 bedden met defecten wegens het verslechteren van de middelen. Er is nog nooit een andere interventie ondernomen met externe financiering. Het kinderziekenhuis van Holguín, wordt territoriaal aanbevolen en omvat 610 bedden voor zowel klinische als chirurgische specialiteiten.

Men verwacht dat met dit project het welzijn en het comfort van de kinderen die revalidatie nodig hebben kan verbeteren. Dit komt ook ten goede aan de familiale sfeer. Het revalidatiecentrum in een betere toestand brengen en helpen met : de wetenschappelijke ontwikkeling, vervullen van de fysieke apparatuur, uitrusten van de loge- en gehoorafdeling en de leeszaal voor de kinderen met bvb. dyslectie. Dit wordt gedaan in 4 fasen volgens prioriteit.

In 2008 zijn hiervoor in Cuba reeds alle dossiers binnen gedaan en is het nog wachten op de officiële toestemming van het ministerie. Eenmaal deze er is, kan men starten met de bouw van een verdieping alsook de renovatie en herindeling van het gelijkvloers.

Dankzij de steun van de Raad Internationale samenwerking van de Stad Aalst konden we reeds een serieuze financiële injectie geven aan dit project. (vorig jaar 6.400,- en nu 4.103,-)



## Een bezoek aan de magazijnen van Havana

Op 18 juni 2009 had ik het geluk om opnieuw in Cuba te zijn, ik maakte uiteraard van de gelegenheid gebruik om een bezoek te brengen aan het bureau van donaties, de afdeling van het Ministerie van Volksgezondheid (MINSAP) die instaat voor de verdeling van de door ons verschepte ziekenhuisbedden en het medisch materiaal. Zoals steeds werd ik er met open armen ontvangen. Ik geniet echter het voorrecht om persoonlijk de bedankingen te ontvangen voor de inzet die velen van jullie leveren. Ik hoorde dat er door een gebrek aan transportmiddelen nog niet veel was gebeurd met de goederen uit de 3 containers van RVT De Wingerd te Leuven. 32 ziekenhuisbedden waren wel al vertrokken naar Santiago de Cuba om er 4 nieuwe wijkmaterniteiten in te richten, maar de rest stond in een uithoek van de haven van Havana.

Ik trof er zeer gemotiveerde medewerkers, vol van dankbaarheid en bewondering voor wat wij verwezenlijken. En hier kreeg ik ook een zicht op de andere verenigingen die hulpgoederen zenden, Nederland, Frankrijk, Engeland, Guadeloupe en Brazilië.

Het doet toch steeds deugd om te zien dat onze inspanningen daadwerkelijk resultaat opleveren.

Ook bracht ik opnieuw een bezoek aan de bejaardenhoeve José M. Lazo de la Vega, een instelling die ons nauw aan het hart ligt, niet enkel omdat we daar met 80 bedden reeds een grote hulp hebben geleverd, maar vooral omdat het gebouw en de algehele toestand nog veel steun kunnen gebruiken.

De keuken is een ramp. Ik had het "geluk" om er net tijdens de bereiding van het middagmaal te zijn. Op het menu stond ei met bonen. In een gebogen metalen plaat werden de eieren gebakken, en de bonen geeraard in een pot van net vóór de revolutie. Reeds voor mijn afreis had ik het idee om een werkvakantie te organiseren, om de home een beetje nieuw leven in te blazen. Indien ik voldoende mensen kan motiveren dan wil ik er wel voor gaan.

Ik moet je niet zeggen hoe dit idee daar werd onthaald. Zelf hebben ze noch het materiaal, noch het personeel om iets uit te richten, maar ze zouden wel willen zorgen voor ons verblijf en "eten" ?.

Naast de keuken kunnen ook de gemeenschappelijke ruimtes en het "toilet" een stevige aanpak verdienen. Er staat nog niets vast, maar ik dacht aan januari 2010, voor twee weken.

Geïnteresseerden om de onvergetelijke ervaring van de eerlijke dankbaarheid van de Cubanen aan te voelen kunnen reeds met mij contact opnemen : [m.wuytack@skynet.be](mailto:m.wuytack@skynet.be)

Belmundo 15 oktober - 15 november GENT SOLIDAIR MET DE WERELD

De Gentse feesten zijn voorbij (helaas) en voor velen is het nog wel even vakantie.

Maar wij zitten niet stil !

- 14-15-16 & 18 oktober 2009 "Cuba mi amor" fototentoonstelling door Regi Rotty

- 14 oktober 2009 om 19.30 u debat met Olga & Adriana, hun echtgenoten zitten meer dan 10 jaar opgesloten in de V.S, zij geven een relaas van de feiten en verhaal hoe moeilijk het is hen te bezoeken, dit in samenwerking met Achterkant v/h gelijk

- 15 oktober 2009 om 19.30 u MO-debat "Links in Zuid-Amerika"

- 16 oktober 2009 van 21 u tot 03 u Latino-fuif

- 18 oktober 2009 van 14 u tot 17 u Wereldmarkt

Dit heeft allemaal plaats in de Fernandezzaal van het ABVV-gebouw op de Vrijdagsmarkt, ingang Meerseniersstraat te Gent.

Vooraf **NIET TE MISSEN** :

**TERCERA NOCHE CUBANA** op 7 november 2009 in de kelderzaal van de Centrale, Kraankinderstraat 2, 9000 Gent

## Leuven actief

- Vorig jaar werd samen met Alocubano vzw gestart met een festival. De 2e editie was eveneens een groot succes.

(foto's : [picasaweb.google.be/moniquenballade/ALoCubano2009?](http://picasaweb.google.be/moniquenballade/ALoCubano2009?)) De doelstelling is een fonds verwerven voor de restauratie van scholen in Pedro Betancourt, ten zuiden van Matanzas.

Er wordt ook voorzien om in de winter een Indoor te organiseren.

Dit jaar werd samen met <http://devijf.wordpress.com>, speciale aandacht besteed aan het lot van DE VIJF ! (zie p 9)

Volgende editie 20 juni 2010. [www.festivalcubano.be](http://www.festivalcubano.be)

- Op 13 oktober ontvangen we familieleden van DE VIJF, vanaf 19u30 in El Peligroso, Leuven.

- Samen met het Centro de Estudios Che Guevara in Havana wordt er gewerkt aan een reizend project om de ideeën van Che te promoten. (<http://cheguevara.cubasi.cu>)

- En tenslotte, net als in Havana Vieja, hebben we ons peterschap beloofd aan een restauratieproject in Sagua la Grande (ten noorden van Santa Clara) in samenwerking met de plaatselijke historiciador Raúl Villavicencio Finalé, ICAP en de Cubaanse Ambassade.

Dit is een initiatief van een Leuvense Cubaan Julio Finalet. ([www.villa-del-undosos.org](http://www.villa-del-undosos.org))

**Cuba 1959–2009,  
a half-century of socialism**

Monthly Review – Vol.60, No.8,  
January 2009, 64 pp.



De “Monthly Review”, progressistisch Noord-Amerikaans tijdschrift (ja, dat bestaat), werd in 1949 gestart door Leo Huberman en Paul Sweezy. Beiden zullen de Cubaanse revolutie vanaf het begin volgen en steunen. Hun artikels en boeken, waaronder “Cuba, anatomy of a revolution” (1960) en “Socialism in Cuba” (1969) behoren tot de klassiekers over de Cubaanse revolutie en zijn te vinden in de bibliotheek van elke Cuba kenner.

Hun tijdschrift blijft na hun verdwijnen één van de stemmen van links Amerika, en brengt nu een speciaal nummer naar aanleiding van 50 jaar revolutie. Dit nummer bevat vijf artikels en het is moeilijk uit te maken welke bijdrage het meest interessant is.

In “Why Cuba Still Matters” brengt Diana Raby een analyse over het verschil van het Cubaans socialisme en andere experimenten en gaat tevens in op de diepgaande invloed die Cuba had en heeft in Latijns-Amerika en in de wereld.

Ricardo Alarcón de Quesada draagt zijn artikel “The Long March of the Cuban Revolution” op aan Leo Huberman en Paul Sweezy. Hij gaat in op enkele specificiteiten van de Cubaanse revolutie, de historische achtergronden, de bestendige imperialistische agressies, in zijn welbekende en ongeëvenaarde stijl, beknopt, duidelijk, boeiend.

De derde bijdrage is van Steve Brouwer met “The Cuban Revolutionary Doctor – The Ultimate Weapon of Solidarity”. Hij schetst de geschiedenis van de medische hulp van Cuba, vanaf de eerste brigade in

Algerije in 1960, tot de duizenden Cubaanse dokters die vandaag in tientallen landen een missie volbrengen.

Met “Tobacco Worker” brengt Nancy Morejon een vleugje poëzie in dit nummer.

Sinan Koont, in de laatste bijdrage, benadert de landbouw in de stedelijke zones, die de laatste vijftien jaar een opmerkelijke uitbouw heeft gekend. Hij brengt een grondige analyse hierover in Havana, bekijkt de irrigatieproblematiek, de geboden oplossingen en de “organoponicos”. Een boeiende initiatie (ook voor leken in dit domein, zoals ik) in het zoeken naar originele oplossingen voor het tekort aan landbouwproducten en het beperken van hun invoer, die zwaar weegt op de begroting van het land.

Een zeer zeer interessant nummer en een mooie bijdrage tot het vieren van 50 jaar revolutie.

**HAVANA BLUE**

Photography by Benjamin  
Bruxelles, Editions Luc Pire, 2009,  
112 pp.



Benjamin Struelens, fotograaf, brengt hier een fotografische getuigenis over Havana. Hij is geboren in Brussel in 1978 en studeerde aan de INFAC te Brussel. Hij gaf reeds een eerste boek uit : Nude York.

Hier is het een hulde aan Havana, een prachtig boek, traag te doorbladeren, want elke foto doet dromen en wekt herinneringen op van één van onze reizen. De foto's handelen over het dagelijkse leven, niet over historische gebouwen of toeristische plekken. En juist dat geeft de rijkdom en de originaliteit van de kijk van deze fotograaf.

Men doorbladert het boek, legt het neer, neemt het terug op. Het blijft ontroeren.

**HAVANA BLUE**

Photography by Benjamin  
Bruxelles, Edition Luc Pire, 2009, 112  
pp.

Le photographe Benjamin Struelens nous livre un témoignage photographique de La Havane. Il est né à Bruxelles en 1978 et a étudié à l'INFAC. Il avait déjà publié en 2006 un premier livre de photos “Nude York”.

Ici il nous fait découvrir La Havane au travers de 72 photos.

Un magnifique livre, un hommage à La Havane, à feuilleter lentement car chaque photo fait rêver ou suscite des souvenirs d'un de nos séjours. Les photos abordent la vie quotidienne et non pas les lieux historiques ou touristiques connus. Cela leur donne leur richesse et leur originalité. On le feuillette, on le dépose, on le reprend. On ne s'en lasse pas.

**Cuba, 50 ans de révolution.  
Hasta la victoria siempre !**

Hernando Calvo Ospina –  
Coördination  
Paris, Le Temps des Cerises et  
Association France-Cuba, 2009, 197  
pp.

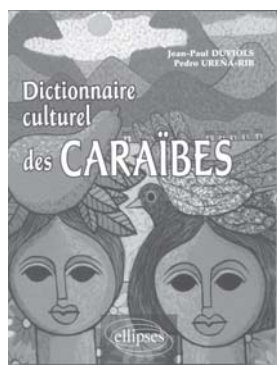


Ce livre, édité à l'initiative de nos amis de l'association France-Cuba, à l'occasion du 50<sup>e</sup> anniversaire de la révolution est à la fois un recueil de textes historiques (de Fidel, Che, Camilo et d'autres) et un recueil de témoignages de personnalités qui connaissent et défendent la révolution cubaine (I. Ramonet, R. Chao, H. Calvo Ospina, E. Galeano, F. Houtart, M. Lemoine, P. Richard, D. Mitterand, parmi d'autres).

Les textes sont courts et ils touchent un éventail d'aspects de la révolution cubaine. Une évocation de 50 ans de révolution, des témoignages, des coups de cœur, des coups de gueule. Une défense multicolore de la révolution et un beau cadeau d'anniversaire.

### Dictionnaire culturel des Caraïbes

Jean-Paul Duviol et Pedro Ureña-Rib  
Paris, Ed. Ellipses, 2009, 397 pp.



Ce dictionnaire couvre l'ensemble de la zone des Caraïbes. Il commence par "Abakua" (société secrète religieuse à Cuba) pour se terminer par "Zouk" (genre musical des Antilles françaises).

Le terme "culturel" est à prendre dans un sens large car le dictionnaire aborde aussi bien l'histoire, la littérature, les arts, l'archéologie, les traditions populaires, que des biographies.

Au travers des thèmes très variés auquel réfère ce dictionnaire on a envie d'approfondir notre connaissance de cette région, de ces îles, si diverses, si riches, soumises à tant d'influences au courant de leur histoire.

On découvre, on s'initie et très vite on veut en savoir plus, mais alors il faut quitter cette ample introduction pour se tourner vers des ouvrages plus spécialisés.

### La Havane et l'Âme Danzón. Voyage autour d'une danse

Joannah Pinxteren  
Namur, Les éditions namuroises,  
2008, 156 pp.



Un livre surprenant, attachant et qui nous interpelle.

Joannah Pinxteren, née à Bruxelles, danseuse et chorégraphe, étudie les danses et les rythmes dans le monde. Elle se consacre essentiellement à l'enseignement de ses méthodes d'ethnodanse, de philosophie du mouvement rythmé. Elle a, entre autres, enseigné l'anthropologie de la danse à l'Université des Arts de La Havane et a également réalisé un film : "Moi aussi je suis jeune ou Danser Danzón".

Le danzón, venu de France au 18<sup>e</sup> siècle et influencé durant deux siècles par les rythmes afro-cubains est, pour ses adeptes, une danse magnifique, mais aussi un art de vivre en toute courtoisie et respect pour l'autre.

L'auteur nous raconte le danzón, ses danseurs, son rôle social, ses lieux de rencontre, les éventails et ses éventailistes, dans une image colorée de La Havane.

Une découverte, une initiation, un livre passionnant, brillant, poétique et très attachant.

### Cuba 1959 - 2009

#### Il était une fois la révolution

Hors-série de "l'Humanité" - Janvier 2009, 82 pp.

Un hors-série de "l'Humanité" que Patrick Le Hyaric, directeur du journal, introduit sous le titre : "Cuba, loin des caricatures".

Au fil des pages on retrouve des auteurs bien connus telles Jeanette Habel, Eduardo Manet, Abel Prieto, Ignacio Ramonet, Gianni Minna, Hernando Calvo Ospina, Jean Ortiz, Samir Amin, et beaucoup d'autres. En plusieurs rubriques : "Cuba 1959-2009", "Une île se libère", "Un peuple face à sa révolution", "La culture en débat", "Quelle place dans le monde", "Solidarité", la majorité des aspects de la révolution est abordée.

Entre les rubriques on retrouve les points de vue de plusieurs personnalités : Evo Morales, Hugo Chavez, Eduardo Galeano, Soledad Cruz, Frei Betto, Luis Felipe Noé, Adolfo Perez Esquivel, Pedro Stedile, Hebe de Bonafi, Ramon Chao, Henry Ruiz.

Une belle contribution à l'anniversaire de la révolution que chaque ami de Cuba gardera soigneusement dans sa bibliothèque.

### Amérique latine. La nouvelle donne politique et économique

Sous la direction de Georges Couffignal.

Mondes émergents. La documentation française, Ed. 2009, 207 pp.



Ce numéro annuel aborde cette fois-ci une analyse des changements survenus en Amérique latine.

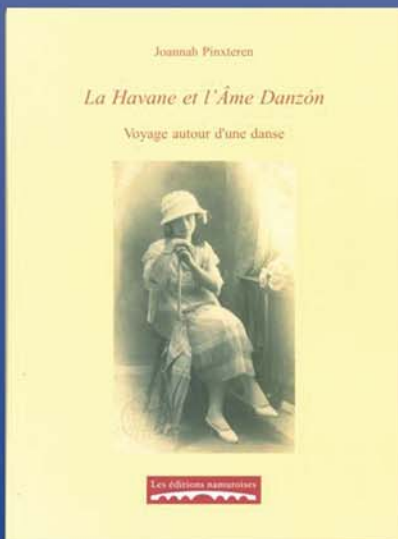
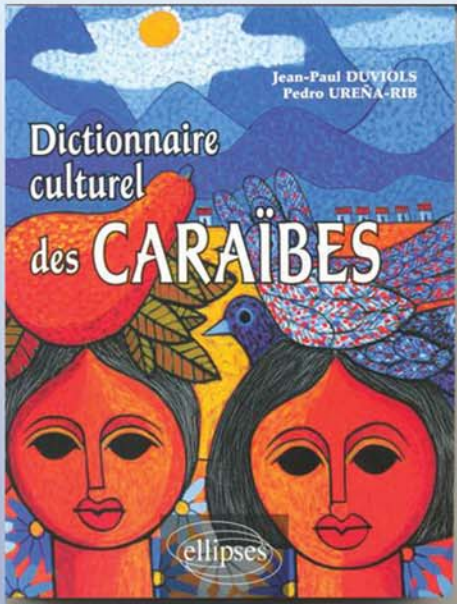
Quelques articles traitent de l'Amérique latine en général : une nouvelle donnée politique et économique, face à la crise économique internationale, alternances politiques et nouvel ordre constitutionnel, changements dans les systèmes de genres.

D'autres contributions parlent de quelques pays en particulier : Cuba (des changements politiques et sociaux limités), Venezuela (dix ans de gouvernement Chavez), Brésil (puissance émergente et relations France-Brésil) Paraguay (Fernando Lugo, prêtre, karai et président - la fin du bipartisme).

Même si l'on ne partage pas toujours les analyses apportées, ce numéro complète nos connaissances de l'Amérique latine et donne parfois un éclairage neuf sur certains développements actuels.

La fin de l'ouvrage (pp. 131 à 207) est constituée de fiches par pays, sous le titre "L'Amérique latine en 2008", avec pour chaque pays, les faits marquants, des données générales et politiques, des données économiques, des données démographiques et sociales, des données sur les communications, des références de sites sur la toile, des tableaux comparatifs, bref, une source d'informations non négligeable sur l'Amérique latine aujourd'hui.





**ZATERDAG SAMEDI 24-10-2009 OM A 12 U H 30**  
org. Iniciativa Cuba Socialista - SFDW

**Che Presente**

**SOLIDARIDAD CON CUBA**  
debatten/débats • workshops/ateliers • film  
fiesta con DJ Pacha • concert : La Sonora Cubana

**NIEUWE LOCATIE / NOUVEAU LIEU:**  
**CAMPUS JETTE**  
Erasmus Hogeschool, Laarbeekln 121, 1090 Brussel  
Haute Ecole Erasme, 121 Av. du Laerbeek, 1090 BXL  
info & vvk/prévente : 02 209 23 63 - lcs@cubanismo.net  
[www.cubanismo.net](http://www.cubanismo.net)

MO

luc pire





# INSTRUMENTEN VOOR CUBA

## INSTRUMENTS

## ★ POUR CUBA ★



**ACTION VISANT À AIDER LES JEUNES MUSICIENS CUBAINS**



**Déposez vos instruments  
ou accessoires dans  
les points de récolte Adeps**

**ou versez un don  
au compte 523-0801177-32  
des Amis de Cuba asbl**

**Tous les détails sur [www.marka.be](http://www.marka.be)**



## INHOUD CONTENU

- 4 priorité production agricole
- 6 cyberdissidenten
- 7 solidarité internationaliste
- 9 LOS 5
- 10 LOS 5
- 11 biodiversité
- 13 Cubaanse zwemmers
- 14 actua
- 15 Irma De Clerck
- 17 Silvio Rodriguez
- 20 uit de regio
- 21 boeken-livres

Avec la collaboration de

